

Katedra nederlandistiky

Studijní rok 2012/2013

Bakalářská diplomová práce
3. ročníku bakalářského jednooborového studia

Nizozemština pro hospodářskou praxi

**De positie van moslimvrouwen in Nederland in vergelijking met de positie van
Roma-vrouwen in Tsjechië**

Vedoucí práce: **Drs. Bas Hamers**
Vypracovala: **Hana Holejšovská**

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu, kterou jsem použila.

V Olomouci, dne 26. 04. 2013

Hana Holejšovská

Verklaring:

Ik verklaar dat ik mijn scriptie zelfstandig heb geschreven en alle gebruikte bronnen heb vermeld.

In Olomouc, 26. 04. 2013

Hana Holejšovská

Na tomto místě bych chtěla upřímně poděkovat vedoucímu mé práce Drs. Basu Hamersovi, za vedení mé práce, pomoc, trpělivost a cennou kritiku. Děkuji taky Sielovi van der Ree a Jacqueline Bakhuizen za jejich pomoc a rady. Dále bych ráda poděkovala paní Lýdii Poláčkové za poskytnuté materiály a informace. Na závěr bych ráda poděkovala svým rodičům, sestře a kamarádům za pomoc, podporu a důvěru.

Graag wil ik mijn dank uitspreken aan Drs. Bas Hamers voor zijn begeleiding, hulp, geduld en waardevolle kritiek. Ik dank ook Siel van der Ree en Jacqueline Bakhuizen voor zijn hulpvaardigheid en adviezen. Verder gaat mijn dank uit naar Lýdie Poláčková voor de materialen en informatie. Ten slotte wil ik mijn ouders, zus en vrienden bedanken voor de hulp, steun en vertrouwen.

Inhoud

INLEIDING	7
1. INLEIDING OVER DE ISLAM	9
1.1. OPKOMST EN KARAKTERISTIEK VAN DE ISLAM	9
1.2. DE KORAN.....	11
1.3. SOENNA	12
1.4. SHARI´AH.....	12
1.5. VIJF ZUILEN VAN DE ISLAM.....	12
1.5.1. De belijdenis.....	12
1.5.2. Gebed	13
1.5.3. Vasten.....	13
1.5.4. Liefdadigheid.....	14
1.5.5. Pelgrimage	15
1.6. DE ISLAM IN NEDERLAND.....	15
2. HET ROMA VOLK.....	17
2.1. OORSPRONG EN GESCHIEDENIS VAN ROMA.....	17
2.2. CULTUUR.....	18
2.2.1. Muziek	18
2.3. MANIER VAN LEVEN	19
2.4. ROMA AMBACHTEN EN MANIER VAN MIDDEL VAN BESTAAN.....	20
2.5. FAMILIE.....	20
2.6. ROMA IN TSJECHIË	21
3. DE POSITIE VAN MOSLIMVROUWEN IN NEDERLAND	23
3.1. DE POSITIE VAN DE MOSLIM VROUWEN OP DE ARBEIDSMARKT.....	23
3.2. MOSLIMVROUWEN IN HET ONDERWIJS.....	25
3.3. RACISME EN DISCRIMINATIE.....	28
3.4. MOSLIMVROUWEN IN DE POLITIEK	31
3.5. MOSLIMVROUWEN IN DE MAATSCHAPPIJ.....	33
4. DE POSITIE VAN ROMA-VROUWEN IN TSJECHIË	35
4.1. DE POSITIE VAN DE ROMA-VROUWEN OP DE ARBEIDSMARKT.....	35
4.2. DE ROMA-VROUWEN IN HET ONDERWIJS	38
4.3. RACISME EN DISCRIMINATIE.....	40
4.4. ROMA-VROUWEN IN DE POLITIEK	43
4.5. ROMA-VROUWEN IN DE MAATSCHAPPIJ.....	44
5. VERGELIJKING VAN DE POSITIE VAN MOSLIMVROUWEN IN NEDERLAND MET DE POSITIE VAN DE ROMA-VROUWEN IN TSJECHIË	47
6. DE POSITIE VAN MOSLIMVROUWEN EN ROMA-VROUWEN IN DE MAATSCHAPPIJ MET DE OGEN VAN MEERDERHEID	50
6.1. HET DOEL	50
6.2. INFORMATIE OVER HET ONDERZOEK.....	50

6.3. KARAKTERISTIEK VAN DE ONDERVRAAGDE PERSONEN	50
6.4. ANALYSE.....	53
7. CONCLUSIE.....	62
BIJLAGE	64
BRONNEN.....	66
RESUMÉ IN HET TSJECHISCH	68
RESUMÉ IN HET ENGELS.....	69
ANOTACE.....	70

Inleiding

In deze scriptie behandel ik de positie van moslimvrouwen in de Nederlandse maatschappij en de positie van Roma-vrouwen in de Tsjechische maatschappij. Ik heb voor deze twee minderheden gekozen, omdat hun problematiek een van de meest besproken thema's in beide landen is. Over dit problematiek wordt vaak gesproken en het is een punt van belang.

Het hoofdthema van deze scriptie is de positie van moslim- en Roma-vrouwen. Ik heb me op vijf gebieden gericht waarmee ik me zal bezighouden. De emancipatie van de vrouwen hangt samen met hun integratie in de maatschappij. Ik zal me daarom bezighouden met de positie van de Roma-vrouwen in Tsjechië en moslimvrouwen in Nederland. Het uiteindelijke doel van mijn scriptie is de positie van moslimvrouwen in Nederland en Roma-vrouwen in Tsjechië te vergelijken. Ik wil graag vast te stellen in hoeverre moslimvrouwen en Roma-vrouwen geëmancipeerd zijn en in welk land de situatie beter is.

In deze mijn scriptie houd ik me in het eerste hoofdstuk met islam bezig. Ik geef informatie over de basiskarakteristieken van de islam en ik laat de lezer kennismaken met de belangrijkste kenmerken van de islam. Ik leg hier ook de begrippen *soenna* en *sharia'h* uit. Ik beschrijf in dit hoofdstuk ook de vijf zuilen van islam. In het laatste deel van dit hoofdstuk behandeld ik de situatie in Nederland.

In het tweede hoofdstuk houd ik me bezig met het Roma volk. Aan het begin van dit hoofdstuk beschrijf ik korte geschiedenis en oorsprong van Roma. Verder geef ik informatie over Roma-cultuur, muziek, manier van leven en Roma ambachten en middelen van bestaan. De familie is voor de Roma's heel belangrijk en daarom concentreer ik me ook hierop in dit hoofdstuk. In het laatste deel van dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de situatie van de Roma in Tsjechië.

De volgende twee hoofdstukken concentreren zich op de vrouwen. Ze bevatten dezelfde punten, maar het derde hoofdstuk gaat over de positie van moslimvrouwen in Nederland en het vierde gaat over de positie van de Roma-vrouwen in Tsjechië. Ik concentreer me op vijf bepaalde gebieden die voor emancipatie van de vrouwen belangrijk zijn. Ik beschrijf de positie van de vrouwen op de arbeidsmarkt, in de politiek en in de maatschappij. Verder houd ik me bezig met het niveau van hun opleiding en hoe het met discriminatie en racisme binnen deze twee minderheden gesteld is. Daarna volgt nog in de volgende hoofdstuk de samenvatting waarin ik de vijf genoemde punten zal vergelijken.

In het laatste hoofdstuk houd ik me bezig met de kwestie hoe naar de minderheid gekeken wordt. Dit hoofdstuk gaat over het onderzoek die ik zelf heb gedaan. In dit onderzoek wordt gekeken naar de problematische gebieden die emancipatie in de weg staan. Het eerste deel gaat over moslimvrouwen en de ondervraagde personen waren Nederlanders, het tweede deel gaat over Roma-vrouwen in Tsjechië en de respondenten waren Tsjechen. In dit hoofdstuk evalueer ik de resultaten van het onderzoek. Ik zal de situatie in Tsjechië en Nederland vergelijken.

1. Inleiding over de Islam

De islam is de jongste van de monotheïstische religies van de wereld. De islam heeft een speciale positie in niet-islamitische samenlevingen. De wereldbevolking is ongeveer zeven miljard mensen en ongeveer een vijfde is moslims. De islam is ook een van de religieuze minderheden in Nederland. Volgens de laatste statistiek zijn er ongeveer 850.000 moslims in Nederland en dit is ongeveer 5% van de bevolking.¹ Sommige mensen weten niet veel over de islam en daarom hebben ze soms vervormde ideeën en zijn sommigen van hen zelfs bang voor deze religie. Ik wist tot voor kort ook niet zo veel over de islam. Ik werd meer in dit onderwerp geïnteresseerd toen ik voor de eerste keer naar Nederland kwam en kennismakte met een moslimvrouw. Ik had bijna geen informatie over deze godsdienst en dus greep ik de kans om mijn eigen mening en beeld over deze religie te vormen. Eerder dacht ik dat de islam alleen iets met conflicten en terroristische aanslagen maken had. Ik denk dat de mening van de mensen ook na 11 september 2001 is veranderd, omdat als we in de westerse media kijken, kunnen we zien dat daar over de islam wordt gesproken als over wereldwijd terrorisme of extremisme. Nu zie ik de islam met andere ogen.

Moslims zijn in de afgelopen jaren in de hele wereld en in Nederland een heel actueel thema geworden. In de meeste West-Europese landen zijn er conflicten tussen moslims en andere inwoners. Meestal gaan de conflicten over de positie van de vrouw, het dragen van een sluier, rechten van de islamitische gelovigen of de islamitische scholen.

1.1 Opkomst en karakteristiek van de islam

Misschien bijna iedereen heeft gehoord dat islam betekent “de vrede” of “een sterke toewijding aan God”.² Islam betekent ‘overgave’, ‘onderwerping’(aan God). Met andere woorden, ik citeer uit het boek *Elementen van islam*:

¹ FORUM. *De positie van moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Den Haag: FORUM - Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, 2010, p.44.

² MOGAHED, John L. Esposito a [vert. uit het Engels: Nicoline TIMMER]. *Wie spreekt namens de islam?: wat een miljard moslims werkelijk denken*. S.l.: De Wereld, 2008, p.18.

*“Het pad van handelen om het geheel van de kennis die islam wordt genoemd in stand te houden en te ervaren, werd ongeveer veertienhonderd jaar geleden door toedoen van de laatste grote profeet, Mohammed, definitief vastgelegd met het Zegel van de profeten en boodschappers.”*³

De islam is ongeveer in het jaar 610 dus in de 7de eeuw, op het Arabisch schiereiland ontstaan. Mohammed werd geboren in 570. Toen hij vijftwintig was, trouwde hij met Khadijah. Zij was een meisje uit de rijke en belangrijkste familie uit Mekka. Toen Mohammed ongeveer veertig jaar was, kreeg hij een openbaring van de aartsengel Gabriel. De openbaring was dramatisch voor de mensen. Mohammed heeft geen controle over de openbaring gehad. Drie jaar na de openbaring ging hij hierover preken in Mekka, waar hij tot het jaar 622 is gebleven. De eerste paar jaar wilden niet zo veel mensen zijn boodschap aanvaarden. Zijn vrouw Khadijah, zijn neef, Ali Ibn Abi Talib en een aantal jongere mensen stonden achter hem. In het jaar 622 vertrok Mohammed met zijn beste vriend Aboe Bakr naar Medina. Deze reis is ook wel bekend als *hijra*, dat vlucht betekent. Hij arriveerde in de stad Yathrib en dit moment werd het begin van de islamitische jaartelling, de zogenaamde maankalender. Yathrib was de eerste plaats waar de eerste moslimmaatschappij heeft geleefd. *“De islam is een Din, iets wat het leven van de mens fundamenteel wijzigt.”*⁴

En daarom werd de stad Me-din-a genoemd. Volgens de mensen in Medina, was Mohammed niet alleen een profeet, maar ook een filosoof en koning. Moslims hebben de Profeet Mohammed gezien op de volgende manier, ik citeer uit het boek *Wie spreekt namens de islam*:

*“Moslims beschouwen de Profeet Mohammed als het voorbeeld van hoe je als mens hoort te leven.”*⁵

Voor hem begon in Medina een nieuwe periode. Hij werd de leider voor de Islamitische gemeenschap. In Medina heeft hij ook een gewoon leven gehad, hij was ook vader, lid van een

³ HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengholt, 1993, p.14.

⁴ HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengholt, 1993, p.22.

⁵ MOGAHED, John L. Esposito a [vert. uit het Engels: Noline TIMMER]. *Wie spreekt namens de islam?: wat een miljard moslims werkelijk denken*. S.l.: De Wereld, 2008, p.22.

gemeenschap, enzovoort. Mohammeds leven speelt een belangrijke rol in de islam. Ten eerste is de Koran het verhaal dat hij heeft verteld. Het tweede aspect is dat hij als norm en voorbeeld voor de maatschappij wordt gezien. Er zijn veel biografieën over zijn leven geschreven, bijvoorbeeld het boek van Ibn Ishaq of *hadith*.⁶

1.2. De Koran

De leidraad voor gelovigen is de Koran en voor alle moslims is het het Woord Gods. De Koran heeft 114 hoofdstukken, de zogenaamde *soera's*, en bestaat ongeveer uit 6200 verzen, de zogenaamde *aya's*. Aan het begin van het boek staan de langste soera's en aan het eind de kortste. Elke soera begint met "*In de naam van God, de barmhartige*". De boodschap van de Koran is in een God Allah geloven en Mohammed is zijn profeet. De Koran zegt over de betekenis van islam voor Allah, ik citeer:

*"De koran schrijft dat voor Allah de islam de enige weg is; geen ander pad zal van de mens aanvaard worden. Dat betekent dat een ieder die het ultieme heiligdom niet door zijn deur binnentreedt, zal worden tegengehouden, omdat het ultieme heiligdom gebaseerd is op de eenheid van de Schepper, en zolang de zoekende zichzelf, zijn eigen methode of zijn eigen "weg" als belangrijk beschouwt, zal hij zijn uiteindelijke verwerkelijking niet bereiken."*⁷

De Koran ontstond tussen de jaren 610 en 632 als de boodschap die Mohammed van aartsengel Gabriël heeft gekregen. De eerste waren de mondeling overgedragen boodschappen, maar ongeveer honderd jaar na de dood van Mohammed werd de verzameling van 114 soera's geschapen. De Koran is iets wat de moslims reciteren. De teksten van de Koran worden door moslims bij alle belangrijke momenten of feesten gereciteerd.

⁶ Hadith- een verzameling overleveringen over het leven van Mohammed. <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/hadith-hadyt>, gedownload op 26.1.2013.

⁷ HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengholt, 1993, p.28.

1.3. Soenna

De Soenna wordt als een traditie overgegeven en moslims moeten zich volgens deze regels gedragen. De Soenna is een van de bronnen van het islamitische recht. Samen met de Koran vormt de Soenna de primaire bronnen van de islam. Hij is omvangrijker dan de Koran.

1.4. Shari'ah

De shariah is geen recht zoals in westerse zin, er is geen sprake van een wetboek. De sharia is een religieuze plichtenleer, die het menselijk handelen bepaalt (zoals de westerse normen en waarden). De shariah is het pad dat een persoon dient te bewandelen om op een juiste religieuze wijze te leven.⁸

1.5. Vijf zuilen van de islam

Voor moslims is religie een belangrijk deel van het dagelijks leven. De vijf zuilen van de islam vormen de religieuze praktijk van iedere moslim. Het zijn de volgende: Shahada, Salaat, Sawm, Zakat en Hajj.

1.5.1. De belijdenis

De belijdenis, de zogenaamde *Shahada*, zegt dat er alleen een God is, Allah. Iedereen die de Shahada uitspreekt "la ilaha illa Llah" (er is geen God dan Allah) en "Mohammadoen rasoeloe Llah" (Mohammed is de boodschapper van Allah), wordt moslim.¹⁰ In het Arabisch wordt de eenheid van God *tawhid* genoemd.¹¹ De Shahada leidt moslims in het hele leven en het is

⁸ HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengholt, 1993, p.39.

¹⁰ HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengholt, 1993, p.46.

¹¹ MOGAHED, John L. Esposito a [vert. uit het Engels: Nicoline TIMMER]. *Wie spreekt namens de islam?: wat een miljard moslims werkelijk denken*. S.l.: De Wereld, 2008, p.21.

onderdeel van het gebed. De Shahada zou de laatste woorden van de moslim voor de dood moeten zijn.

1.5.2. Gebed

Het gebed, de zogenaamde *Salaat*, is een van de belangrijkste islamitische plichten. De eerste moslims baseerden hun gebeden op de profetische plicht van vijf maal per dag, dit gedurende de drie dagdelen. Het aanbreken van de dag, 12 uur 's middags, midden op de dag, na zonsondergang en 's nachts.¹² Voor alle moslims is het belangrijkste deel van het gebed de voorbereidingen op het gebed. Het gebed kan overal plaatsvinden waar het rein is. Als je in de islamitische landen reist, je kan zien dat de mensen op verschillende plekken bidden zoals woestijn, veld, vliegveld of station.¹³ De moslims moeten schoon zijn, dus voor alle moslims is reinheid belangrijk. Verder is bedekking, het lichaam van de vrouw moet totaal bedekt zijn. Als we over reinheid praten, is voor moslims het wassen belangrijk. Er zijn twee soorten. De kleine heet *Wudu'* en de grote heet *Ghusl*. De mannen en vrouwen moeten gescheiden zijn bij het gebed. De moslims staan bij het gebed met het gezicht in de richting van Mekka. Eenmaal per week is er het grote gebed. Op vrijdag, de dag van de samenkomst¹⁴ of in het Arabisch *jumaa*¹⁵, is er in de hoofdmoskee in iedere stad het grote gebed om 12 uur 's middags.

1.5.3. Vasten

De vasten, zogenaamde *Sawm*, is een plicht in iedere islamitische maatschappij. Het duurt een maand en het vindt plaats in de negende maand van het moslimjaar, de zogenaamde *Ramadan*. Het islamitische jaar is lunair en bestaat uit twaalf maanden van 29 of 30 dagen. Het lunaire jaar is elf dagen korter. Daarom hebben de feestdagen geen vaste datum. De Ramadan wordt daarom

¹² HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengolt, 1993, p.47.

¹³ ROBINSON, Neal. *Islam, a concise introduction*. Washington, DC: Georgetown University Press, 1999, p.99.

¹⁴ ROBINSON, Neal. *Islam, a concise introduction*. Washington, DC: Georgetown University Press, 1999, p.48.

¹⁵ John MOGAHED, John L. Esposito a [vert. uit het Engels: Noline TIMMER]. *Wie spreekt namens de islam?: wat een miljard moslims werkelijk denken*. S.l.: De Wereld, 2008, p.23.

soms in de winter en soms in de zomer gevierd. Tijdens de Ramadan moeten de mensen vasten tussen zonsopgang tot zonsondergang. Meestal lezen de mensen tijdens de Ramadan de Koran. Door middel van het vasten spreken de moslims hun dank aan Allah voor alles wat hij heeft gegeven. Deze maand leert mensen zelfdiscipline. Het vasten is nuttig voor de gezondheid, maar ook voor geestelijke zuivering. Het vasten is fysiek veeleisend. Tijdens de Ramadan denken moslims aan hongerige en arme mensen in de hele wereld. Tijdens deze maand, tussen zonsopgang en zonsondergang mogen moslims niet eten, drinken, roken en seks hebben. In de avond na het zonsondergang begint het feest. De kinderen mogen mee doen ongeveer vanaf tien jaar. De zwangere vrouwen hoeven niet te vasten. En zieken en reizigers zijn ook vrijgesteld tijdens de Ramadan. Na het einde van de Ramadan, begint het grote feest, het zogenaamde *Suikerfeest*.

1.5.4. Liefdadigheid

De liefdadigheid, de zogenaamde *Zakaat*, betekent “zuiveren” of “vermeerderen”.¹⁶ De Zakaat is een plicht voor iedere moslim. De zakaat is het geven van aalmoezen, ongeveer 2,5% procent van het inkomen. Volgens de Shariah moet iedere moslim de Zakaat betalen. De Zakaat kan op verschillende manieren worden bepaald zoals goederen, goud, zilver, enzovoort. De Zakaat is bestemd voor de arme en hongerige mensen en voor de wezen en weduwen. De moslims geven deze Zakaat aan de imam. Het wordt wel in de Koran genoemd maar niet hoeveel en wanneer. De regels over het geven van extra aalmoezen wordt in de Koran en de Soenna toegelicht. De plicht geldt niet voor slaven, geestelijk of lichamelijk gehandicapten en kinderen.

¹⁶ HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengholt, 1993, p.49.

1.5.5. Pelgrimage

De pelgrimage is voor moslims een plicht, ik citeer uit de Koran:

*“Het is voor de mensen een plicht jegens God om op bedevaart naar het huis te gaan, voor wie in staat is daarheen op weg te gaan...” (Koran 3:97)*¹⁷

De pelgrimage, de zogenaamde *Hajj*, is een van het belangrijkste moslimse rituelen. Dit ritueel vieren de mensen rond de Ka'bah in Mekka. Het duurt maximaal zeven dagen. Eerder heeft deze reis ook een aantal jaren geduurd. Iedere moslim moet minimaal een keer in zijn leven de pelgrimstocht naar Mekka maken. Tegenwoordig gaan moslims georganiseerd naar Mekka. Elke jaar reizen ongeveer twee miljoen moslims naar Mekka.

Mohammed heeft de Ka'bah als het geestelijke midden gekozen. De tempel Kha'ba is een rechthoekig gebouw waar de heilige zwarte steun is geplaatst.

De Hajj bestaat uit meer dagen. Eerste moeten moslims zeven keer rond Ka'bah lopen, daarna moeten ze tussen twee heuveltjes *Safa* en *Marwa* lopen. Tijdens de loop reciteren ze de Koran verzen.¹⁸

1.6. De islam in Nederland

Als we over Nederland praten horen we vaak dat het een multiculturele maatschappij is. In Nederland wonen ongeveer 16 700 000 mensen en 3 500 000 van deze bewoners zijn allochtonen. Meestal is het land van oorsprong Turkije, Marokko of Suriname. In 2010 woonden ongeveer 907 duizend moslims in Nederland, ongeveer 6% van de bevolking. In 2010 was 73% van Marokkaanse of Turkse herkomst en 27% van de moslims waren afkomstig van andere landen. De verdeling van de moslims in Nederland is 48% vrouw en 52% man.²⁰ We kunnen niet

¹⁷ HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengholt, 1993, p.50.

¹⁸ HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengholt, 1993, p.51.

²⁰ FORUM. *De positie van moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Den Haag: FORUM - Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, 2010, p.9.

alle moslims over een kam scheren, maar we moeten een onderscheid maken tussen de eerste en tweede generatie moslims. Terwijl de eerste generatie naar Nederland kwam om economische redenen, probeerde de tweede generatie moslims meer te integreren in de maatschappij. De tweede generatie wil graag een goede opleiding krijgen en ongeveer 50-60 % van de Turken en Marokkanen zeiden in 2007 dat ze geen problemen met de Nederlandse taal hebben.²¹

Er zijn ongeveer 400 moskeeën in Nederland.²² Voor moslims is het niet alleen een plek om te bidden, maar ook de plaats waar ze nieuwe informatie krijgen, nieuwe mensen ontmoeten. Het is dus ook een sociale ontmoetingsplek, waarin ze een islamitische opleiding krijgen, enzovoort. Als we naar de studenten kijken, gaat het grootste deel van de studenten soms een keer naar de moskee, 16% van hen nooit. Uit het onderzoek vloeit voort dat meisjes minder dan jongens de moskee bezoeken en dat jongere studenten vaker dan oudere studenten de moskee bezoeken.²³

²¹ FORUM. *De positie van moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Den Haag: FORUM - Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, 2010, p.13.

²² FORUM. *De positie van moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Den Haag: FORUM - Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, 2010, p.37.

²³ Dirk AL], [red.] Dirk J. Korf ... [et], M.m.v. Drifa Almane ... [et AL a Eindred. Will TINNEMANS]. FORUM. *Van vasten tot feesten: leefstijl, acceptatie en participatie van jonge moslims*. Utrecht: FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling, 2007, p.44.

2. Het Roma volk

In ieder land wonen etnische minderheden. Vaak is dat geen harmonieus samenleven. De nationale minderheden zijn vaak echt afwijkend. Ze hebben een andere levenswijze, eigen tradities, enzovoort. Het verschil kan vaak een bron van problemen zijn. Een samenleving met minderheden is meestal niet helemaal zonder problemen. In dit hoofdstuk houd ik me bezig met de oorsprong en de geschiedenis van Roma, Roma cultuur, manier van leven, Roma ambachten en middelen van bestaan. Verder schrijf ik iets over Roma families en de positie van het Roma volk in Tsjechië.

2.1. Oorsprong en geschiedenis van Roma

Het land van oorsprong van de Roma's is hoogstwaarschijnlijk India (Grote land). Uit India zijn ze gaandeweg in enkele verschillende migratiegolven weggegaan. De eerste migratiegolf ging via het Midden-Oosten naar Centraal- en Oost-Europa, de tweede ging door Egypte en Afrika naar Spanje. Sommigen bleven voor een tijd in Griekenland. Uit de 9^e eeuw hebben we een document waaruit we weten dat ze in Constantinopol waren.²⁴ Volgens Eva Davidová, schrijfster van het boek *Romano drom, cesty Romů 1945-1990*, kwamen de Roma's in de 13^e eeuw naar Europa. De eerste officiële melding over de Roma's in Tsjechië staat in het geschrift "*Popravčí pánu z Rožmberka*" uit 1399, waar wordt geschreven dat in ons land Roma's waren. Vanaf dit moment leefden ze in Tsjechië.

Maria Theresia en haar zoon Joseph II. hebben als eerste geprobeerd om de Roma-kwestie op te lossen. Ze hebben een paar regels verordend, zoals dat het de Roma's niet was toegestaan om hun eigen taal te spreken, hun kinderen werden op speciale scholen geplaatst en de mensen mochten niet Roma, zogenaamde zigeuners heten. Dit was niet toereikend, omdat de integratie in de samenleving onnatuurlijk was.²⁵

Een andere belangrijke periode voor de Roma's was de eerste Tsjechoslowaakse Republiek (1918-1938). Wet No.117 uit 1927 beperkte het rondzwervende leven van de Roma's. Aan de

²⁴ NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. 5. dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, p.12.

²⁵ <http://www.romove.cz/romove/csdejiny.html>, gedownload op 20.3.2013.

andere kant loste de wet niet de hoofdproblemen van deze minderheid op. Kwesties zoals wonen, werken, status van de Roma's in de samenleving werden niet besproken. In de periode van de Eerste Republiek werd de eerste Roma school in Užgorod opgericht.

Een van de zwarte momenten voor de Roma's was de periode van de Tweede Wereldoorlog. In dit geval kunnen we praten over racisme van de kant van de Duitsers. De Roma's werden als Joden gezien, dus als een vuil mensenras. Roma's werden in deze periode naar de opvangkampen en vernietigingskampen getransporteerd, bijvoorbeeld naar het kamp Auschwitz, waar ongeveer een half miljoen Roma's stierven.²⁶

2.2. Cultuur

Vele mensen verwijten Roma's hun onbeschaafde gedrag, maar ze hebben een interessante cultuur, die bekend is. Ze zijn beroemd om hun ritme, kunstgevoel en ze hebben gevoel voor muziek. Ze hebben een eigen traditionele wijze van middelen van bestaan, woning, voedsel, enzovoort. De traditionele Roma cultuur is in Slowakije nog beter te zien dan in Tsjechië.²⁷

2.2.1. Muziek

Een van de traditionele sterke punten van de Roma's was altijd muziek en dans. Over de Roma liedjes wordt vaak gezegd, dat ze vol emotie, tederheid en passie zijn. Andere mensen zijn van mening dat hun muziek op cimbaalmuziek lijkt. Zdeněk Frýbort, een van drie niet-Roma van de Roma band *Točkolotoč* zei dat, ik citeer:

*“Roma's muziek is zo open en spontaan als de Roma's zelf, dus vrolijk maar ook verdrietig.”*²⁸

De muziek van de Roma's is heel bijzonder, maar ze heeft gemeenschappelijke kenmerken. In hun muziek weerspiegelen zich de aparte levenswijze en traditionele zeden.²⁹ Roma liedjes

²⁶ <http://romove.radio.cz/cz/clanek/18785>, gedownload op 20.4.2013.

²⁷ ČERNÁ, Milena. *Černobílý život*. Praha: Gallery, 2000, p.80.

²⁸ <http://romove.radio.cz/cz/clanek/18200>, gedownload op 10.3.2013.

behoren tot traditionele onderdelen van hun familiefeesten. Typische kenmerken van deze muziek zijn temperament, heftigheid en emotionele ontvlambaarheid.³⁰ Op deze manier drukken ze hun ziel, verdriet, vreugde en ook hun problemen uit.³¹ Een lied, net zo als sprookje, heeft een sociale functie binnen het gezin en ook binnen de hele gemeenschap.³² Behalve deze sociale functie is Roma muziek een van de uitingen van hun etnische identiteit. Op deze manier benadrukken ze hun oorsprong en etnische groep.³³

2.3. Manier van leven

Vergeleken bij vroeger zijn de manieren van leven van de Roma-minderheid aanzienlijk verbeterd. Aan het begin woonden ze in een tent. Sommigen hadden betere levensomstandigheden dan anderen. De manier van leven zegt iets over de mensen.³⁴ Tegenwoordig is het anders, de Roma's wonen in stedelijke Roma wijken die overwegend aan de randen van de steden liggen. Roma-nederzettingen, zogenaamde Roma-kampen, liggen aan de randen van de steden en van de dorpen, omdat ze daar andere mensen niet storen; ze hebben daar eigen getto's opgebouwd. Sommige gebouwen hebben nog steeds geen toilet en er zijn erbij zonder elektriciteit, riolering of bestrating.³⁵ De oorsprong van Roma-nederzettingen ligt in de 18^e eeuw. Zoals ik hierboven vermeld, wonen Roma's vaak in nederzettingen in appartementen. Roma klagen vaak over de woningen, want ze beweren dat ze een te kleine keuken hebben. De keuken is voor hun een plek waar hun culturele leven is. Ze doen bijna alles daar.³⁶

²⁹ ČERNÁ, Milena. *Mluvme o Romech=Aven vakeras pal o Roma*. Editor Martin Kaleja, Jan Knejp. Ostrava: Universitas Ostraviensis, 2009, p.69.

³⁰ ČERNÁ, Milena. *Mluvme o Romech=Aven vakeras pal o Roma*. Editor Martin Kaleja, Jan Knejp. Ostrava: Universitas Ostraviensis, 2009, p.70.

³¹ ČERNÁ, Milena. *Černobilý život*. Praha: Gallery, 2000, p.102.

³² ČERNÁ, Milena. *Černobilý život*. Praha: Gallery, 2000, p.105

³³ ČERNÁ, Milena. *Černobilý život*. Praha: Gallery, 2000, p.106.

³⁴ ČERNÁ, Milena. *Černobilý život*. Praha: Gallery, 2000, p.81.

³⁵ ČERNÁ, Milena. *Černobilý život*. Praha: Gallery, 2000, p.83.

³⁶ ČERNÁ, Milena. *Černobilý život*. Praha: Gallery, 2000, p.87.

2.4. Roma ambachten en manier van middel van bestaan

Veel mensen hebben het idee dat Roma's bijna niks kunnen. Roma's werkten in ons land in een relatief hoog percentage als ambachtslieden, muzikanten, dansers en nog veel meer voorbeelden. Als we terugkijken naar de 19^e eeuw, vinden we documenten waaruit blijkt dat 78% van de Roma een baan had en slechts 22% van de Roma werkeloos was. Onder de Roma arbeiders kwamen veel smeden en muzikanten voor.³⁷ Smederijen en ketelmakerijen zijn nog steeds een traditie in Roma gemeenschappen, vooral in Zuidoost-Europa- in Bulgarije, Roemenië, Hongarije en in andere Balkanlanden.³⁸

2.5. Familie

Voor de Roma gemeenschap speelt de familie een van de belangrijkste rollen. Het is algemeen bekend dat de Roma familie bestaat uit meerdere familieleden. In de familie heeft de man de meeste autoriteit. De positie van de vader was en is uitzonderlijk. We kunnen dat nog steeds in Roma spreekwoorden zien. Een van de spreekwoorden zegt: *“Een man draagt een hoed, een vrouw alleen een sjaal.”* Aan dit voorbeeld kunnen we zien dat de man een andere positie dan de vrouw heeft. De vader heeft ook het laatste woord bij de keuze van partners voor hun kinderen. Voor het oog van het publiek is de man verantwoordelijk voor het gedrag van zijn familie, vooral zijn vrouw en kinderen. Een bijzondere positie in de Roma gemeenschap hebben ook oude vrouwen. Deze hebben kennis en ervaring met de functie van de familie, natuur, enzovoort. Ze hebben kennis van de natuur-geneeskunde en daarom zijn ze vaak natuur-genezers. Ze hebben vaak de functie van mentor, omdat ze met de problemen binnen de familie helpen. Jongere vrouwen hebben binnen de familie een ondergeschikte positie. Ze moeten nederigheid en respect voor de mannen hebben. We kunnen nog steeds zien dat de vrouw soms een paar stappen achter haar man loopt. Het is algemeen bekend dat de vrouw in huis hoort, in de huishouding. Ze zorgt voor de kinderen, ze kookt en ze zorgt voor de huishoudelijke taken. Vroeger zorgde ze ook vaak voor de broodwinning. Ze deed dat op verschillende manieren, bijvoorbeeld het verkopen van producten van haar man, ze werkte op het veld, deed de schoonmaken, enzovoort. De positie

³⁷ ČERNÁ, Milena. *Černobílý život*. Praha: Gallery, 2000, p.92.

³⁸ ŠULEŘ, Petr. *Romové: tradice a současnost*. Brno: Muzeum romské kultury, 1999, p.47.

van vrouwen in deze gemeenschap wordt meestal beter na de geboorte van kinderen. Zoals een Romani spreekwoord zegt: “Zonder kinderen, is er geen geluk.” Voor Roma’s zijn kinderen de grootste rijkdom. De Roma’s zeggen zelfs dat twee of drie kinderen te weinig is. De vrouw zorgt voor de opvoeding van de kinderen.³⁹ Vanwege het feit dat de Roma-families veel familieleden hebben, zijn de kinderen vanaf jeugdige leeftijd vlug zelfstandig. Meisjes moeten vaak met koken en schoonmaken helpen. In de Roma-gemeenschap kijken de kinderen alles af van volwassenen. De ouders willen altijd als eerste kind een zoon hebben. De zoon is altijd meer welkom dan een meisje, omdat de jongen meer met het werk kan helpen. Een bijzondere positie heeft de oudste zoon, hij heeft bijna dezelfde functie als de vader en hij wordt gerespecteerd door de familie en de andere familieleden moeten naar hem luisteren. De ouders maken vaak de keuze van partners voor hun kinderen. Een belangrijke rol speelt de rijkdom van de familie en ook of de partner tot dezelfde groep behoort. Het huwelijk is een belangrijke gebeurtenis eer voor de Roma’s.⁴⁰

2.6. Roma in Tsjechië

Er zijn geen officiële cijfers hoeveel Roma’s er precies wonen in Tsjechië. Er zijn alleen schattingen, omdat niet elke Roma de Roma nationaliteit aangeeft. In 2011 was de volkstelling en tot de Roma nationaliteit verklaarden zich 13 150 mensen. In vergelijking met de volkstelling in 2001 was dit aantal hoger. In 2001 schreven ongeveer 2000 minder mensen dan in 2011 dat ze Roma waren.⁴¹ In 2002 schatten de demografen dat in Tsjechië ongeveer 151 000 Roma wonen, maar dat zijn niet-officiële cijfers. De meeste Roma wonen in de districten zoals Ostrava, Brno, Karviná, Děčín en Ústí nad Labem. Volgens de volkstelling in 2001 hadden de vrouwen gemiddeld 5,03 kinderen, bij de Tsjechische vrouwen is dit aantal aanzienlijk kleiner, 2,41 per vrouw.⁴² Wat de vrouwen betreft, die een lagere economische activiteit dan mannen hebben. De reden hiervoor is het grote aantal kinderen en de nazorg voor kinderen. De Roma’s zijn de

³⁹ ŠULEŘ, Petr. *Romové: tradice a současnost*. Brno: Muzeum romské kultury, 1999, p.53.

⁴⁰ ŠULEŘ, Petr. *Romové: tradice a současnost*. Brno: Muzeum romské kultury, 1999, p.55.

⁴¹ <http://zpravy.ihned.cz/c1-54211050-k-romske-narodnosti-se-verejne-hlasi-13-150-lidi-mene-ne-z-k-ryturu-m-jedi-ze-star-wars>, gedownload op 16.3.2013.

⁴² NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. 5. dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, p.104.

grootste minderheid in Tsjechië, die vooral na het jaar 1989 begon te emanciperen.⁴³ Bij de veranderingen in het jaar 1989 begonnen Roma's met integratie en emancipatie. Ze wilden niet alleen een passieve minderheid zijn. Ze richtten hun politieke partijen op en ze kwamen zelfs in het parlement.⁴⁴ De Roma minderheid in Tsjechië leeft in slechte levensomstandigheden, de mensen binnen deze minderheid hebben overwegend een lage opleiding, slechte gezondheid en ze zijn bekend om criminaliteit en discriminatie.⁴⁵

Volgens Helena Balabánová, schrijfster van het boek *Neznámí Romové*, wonen in Tsjechië vier soorten Roma. De grootste groep is *Servike Roma* (ongeveer 80%), de tweede is *Vlachike Roma* (10%), de kleinste groep is de *Ungrike Roma* (zogenaamde Hongaarse Roma) en *Sinti* (zogenaamde Duitse Roma). Iedere groep heeft een eigen cultuur en tradities.⁴⁶

Een veel voorkomend probleem van de Roma's is de hoge werkloosheid. Dit leidt vooral tot criminaliteit. Er wordt geschat dat 20-30% van de economisch actieve Roma's illegaal werken. Petr Nečas zei ook in zijn boek *Romové v České republice včera a dnes* dat de gegevens van de politie in Brno aantonen dat 95% van de Roma's bij diefstallen zijn betrokken en 60% bij prostitutie.⁴⁷

Sinds 1990 verschijnen kranten en literatuur met een Roma thematiek. Discriminatie van Roma's en ook van de Roma-kinderen op scholen is algemeen bekend en de mensen praten meestal openhartig over deze problematiek.

⁴³ NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. 5. dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, p.105.

⁴⁴ <http://romove.radio.cz/cz/clanek/18785>, gedownload op 14.4.2013.

⁴⁵ NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. 5. dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, p.110.

⁴⁶ Helena Balabánová, *Neznámí Romové*, odbor kultury a památkové péče, 2003 (online: http://ff.osu.cz/dokumenty/opory/romistika_socpr.pdf)

⁴⁷ NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. 5. dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, p.113.

3. De positie van moslimvrouwen in Nederland

In mijn praktische deel over moslimvrouwen beschrijf ik de grootste problemen. Ik concentreer me op vijf gebieden die problematisch voor de emancipatie kunnen zijn. In het eerste hoofdstuk houd ik me bezig met de positie van moslimvrouwen op de arbeidsmarkt en of ze daar worden gediscrimineerd. In het tweede hoofdstuk houd ik me bezig met onderwijs en met de kwestie van de islamitische scholen. In het volgende hoofdstuk wordt aandacht besteed aan racisme en discriminatie. Het volgende deel gaat over politiek. Ik beschrijf de bekendste Nederlandse moslimse politica's die beroemd geworden zijn. In het laatste hoofdstuk beschrijf ik de bekendste moslimvrouwen die zich in de Nederlandse samenleving profileren.

3.1. De positie van de moslimvrouwen op de arbeidsmarkt

Moslimvrouwen hebben op de arbeidsmarkt een moeilijke positie, vooral vanwege hun geloof. Dat komt door verschillende factoren. Een daarvan is zeker hoofddoeken, die vaak niet worden geaccepteerd.

In 2006 had 31% van de Turkse vrouwen en 27% van de Marokkaanse vrouwen een baan, in vergelijking met 56% van de autochtone vrouwen. De hoge werkloosheid hangt samen met verschillende factoren zoals lage opleiding, discriminatie of onvoldoende kennis van het Nederlands.⁴⁸

Uit het onderzoek van Motivaction, Bureau voor onderzoek en strategieontwikkeling voor de profit- en non-profitsector, volgt dat Nederlanders vinden dat een moslimvrouw naar specifieke functies moet solliciteren, zoals schoonmaakster, radiopresentatrice, buschauffeur of verpleegster, omdat volgens de Nederlanders op deze posities de hoofddoek wel toegestaan is. Uit het onderzoek blijkt verder dat Nederlanders nog steeds probleem hebben als een moslimvrouw met een hoofddoek in een representatieve functie zit. Veel Nederlanders zijn tegen moslimvrouwen zien in hogere functies, bijvoorbeeld in de politiek of op de tv.⁴⁹ De ondervraagde moslimvrouwen reageerden hierop als volgt, ik citeer:

⁴⁸ <http://www.anti-racisme.be/nieuws/arbeidsmarkt/amnesty-international-over-discriminatie-van-moslims-europa>, gedownload op 8.4.2013.

⁴⁹ <http://jennytheirlynck.wordpress.com/2011/11/17/het-nationale-hoofddoek-onderzoek/>, gedownload op 8.4.2013.

“Een moslima met hoofddoek die graag wil presenteren, mag dat dus alleen doen als ze niet gezien wordt?”⁵⁰

Uit het onderzoek ‘de positie van moslims in Nederland’ van FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, blijkt dat de arbeidsparticipatie van Marokkaanse en Turkse vrouwen laag is.

Turken en Marokkanen richten steeds meer hun eigen bedrijven op. Ze doen dat, omdat ze discriminatie op de arbeidsmarkt voelen. De eerste generatie richt vaak schoonmaakbedrijven of uitzendbureaus op, aan de andere kant start de tweede generatie vaak adviesbureaus of softwarebedrijven. In 2007 kreeg 16% van de Marokkaanse vrouwen een bijstandsuitkering tegenover 2% van de autochtone Nederlandse vrouwen.⁵¹

In 2010 was de werkloosheid 12,6% bij de allochtonen, tegenover 4,5% bij de autochtone Nederlanders. Een van de problemen is zeker hun opleidingsniveau, taal en ook de arbeidsoriëntatie.⁵²

Op de arbeidsmarkt speelt het opleidingsniveau van vrouwen een van de belangrijkste rollen. Lageropgeleiden en migrantenvrouwen krijgen minder vaak werk dan autochtone Nederlandse vrouwen. Ze hebben vaak problemen met het zoeken van een baan. Uit een onderzoek van het SCP, Sociaal en Cultureel Planbureau, blijkt dat moslimvrouwen hebben een hogere kans op arbeidsdeelname als ze geen kinderen of partner hebben.⁵³

Op de website www.kennislink.nl verscheen een artikel over de positie van de vrouwen op de arbeidsmarkt. Volgens de auteur kunnen moslimvrouwen problemen op de arbeidsmarkt hebben vanwege verschillende factoren, zoals de positie van moslimvrouwen binnen het gezin en gemeenschap, de religie, traditionalisme en zeker hun kledwijze.⁵⁴ We kunnen hieruit opmaken

⁵⁰ <http://jennytheirlinck.wordpress.com/2011/11/17/het-nationale-hoofddoek-onderzoek/>, gedownload op 8.4.2013.

⁵¹ FORUM. *De positie van moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Den Haag: FORUM - Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, 2010, p.14-15.

⁵² JACO DAGEVOS, Mérove Gijsberts. *Jaarrapport integratie 2011*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2012, p.127-135.

⁵³ MYRA KEIZER, Saskia Keuzenkamp, [fig.: MANTEXT a Vert. samenvatting: Julian ROSS]. FORUM. *Moeilijk werken: gezondheid en de arbeidsdeelname van migrantenvrouwen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2007, p.14-20.

⁵⁴ <http://www.kennislink.nl/publicaties/de-culturele-kant-van-achterstand-zmv-vrouwen-op-de-nederlands-e-arbeidsmarkt>. gedownload op 14.4.2013.

dat de situatie voor moslimvrouwen op de arbeidsmarkt niet ideaal is. De moslimvrouwen hebben minder kansen op de arbeidsmarkt dan de autochtone Nederlandse vrouwen.

Er zijn in Nederland twee officiële islamitische organisaties die moslimvrouwen met integratie en emancipatie helpen. De eerste is Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO) en de tweede is de Contactgroep Islam (CGI). Deze twee organisaties bestaan uit meer verschillende organisaties. In Nederland zijn er ook organisaties van islamitische vrouwen. Een ervan is stichting de *Al Nisa* gevestigd te Amsterdam, een organisatie van moslimvrouwen. Deze organisatie is gericht op de positie van moslimvrouwen in de Nederlandse samenleving. Ze organiseert ontmoetingsbijeenkomsten, lezingen en trainingen voor moslimvrouwen.⁵⁵ Het doel van deze organisatie is de informatie en ervaringen uit te wisselen, die moslimvrouwen bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt kunnen helpen.⁵⁶ Ze hebben ook de campagnes, die op de vrouwen zijn opgericht. Deze stichting geeft ook de publicaties uit over verschillende thema's.⁵⁷ Met de emancipatie van moslimvrouwen houdt Het landelijk Islamitische Vrouwen Netwerk (LIVN) zich bezig.⁵⁸ Het LIVN oriënteert zich op maatschappelijke problemen en activiteiten.⁵⁹ Een van de organisaties voor moslimvrouwen is ook *Al-Noer voor Moslimvrouwen*, gevestigd te Amsterdam. Deze organisatie organiseert verschillende activiteiten voor moslimvrouwen, bijvoorbeeld taallessen, die moslimvrouwen het taal niveau kunnen verbeteren en de kansen op de arbeidsmarkt verhogen.⁶⁰

3.2. Moslimvrouwen in het onderwijs

Het opleidingsniveau is belangrijk voor de integratie van moslims in de maatschappij. Er zijn hier nog steeds verschillen in het opleidingsniveau van de allochtonen. De verschillen kunnen we

⁵⁵ <http://www.womeninc.nl/nieuwsbericht/Moslimvrouwen-Organisatie-Al-Nisa>. gedownload op 14.4.2013.

⁵⁶ http://radar.nl/read/livn_nieuw_landelijk_netwerk_van_islami. gedownload op 22.4.2013.

⁵⁷ <http://www.nieuwemoskee.nl/2013/02/stem-op-al-nisa-voor-de-women-inc-cordaid-stimuleringsprijs/>. gedownload op 22.4.2013

⁵⁸ FORUM. *De positie van moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Den Haag: FORUM - Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, 2010, p.37.

⁵⁹ <http://www.nieuwwij.nl/?pageID=5&serviceID=439268>. gedownload op 14.4.2013.

⁶⁰ <http://www.spe-amsterdam.nl/informatie/organisaties/stichting-al-noer-voor-moslimvrouwen-samv.html>. gedownload op 14.4.2013.

vooral aantreffen tussen de eerste en tweede generatie van de allochtonen. Uit een onderzoek van FORUM, het Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, blijkt dat Turkse en Marokkaanse vrouwen een hoger opleidingsniveau hebben dan mannen. Verder blijkt uit het onderzoek dat 50-60% van de Turken en Marokkanen geen problemen met het Nederlands heeft. Een vijfde heeft echter grote problemen met de taal.⁶¹

Uit een onderzoek van E-Quality, kenniscentrum voor emancipatie in de multiculturele samenleving, volgt dat ongeveer 60% van de Turkse en Marokkaanse vrouwen hooguit basisonderwijs heeft genoten. 20% van de Turkse en 24% van de Marokkaanse vrouwen hebben een opleiding op mbo-niveau of hoger, maar deze cijfers stijgen.⁶²

Motivaction, Bureau voor onderzoek en strategieontwikkeling voor de profit- en non-profitsector, heeft de resultaten van het onderzoek publiek gemaakt en uit het onderzoek blijkt dat ruim 12% van de moslima's aan de universiteit of het HBO gaan.⁶³

Zoals ik al eerder heb gezegd, is de opleiding belangrijk voor de integratie en ook voor de emancipatie. Dezelfde mening heeft ook Gloria Wekker, hoogleraar gender en etniciteit aan de Universiteit Utrecht. In het debat over de multiculturele samenleving zei ze het volgende:

„Een belangrijkste oplossing voor de emancipatie voor moslima's ligt in onderwijs, onderwijs, onderwijs. Dat geldt trouwens voor iedereen. Onderwijs moet alle studenten klaarstomen voor de multiculturele samenleving. Zo heb je op de Universiteit Utrecht groepjes van moslima's die debatteren over hun rol in de samenleving, hoe islam en feminisme kunnen samengaan. Dat vind ik positief.”⁶⁴

Er zijn geen cijfers over hoeveel moslima's er precies op hogescholen en universiteiten studeren. Maar uit eigen ervaring aan de Universiteit Utrecht weet ik dat er niet weinig moslimvrouwen aan de universiteit studeren. Alleen al in de cursus die ik heb gevolgd, hadden we vijf of zes moslim-meisjes in de klas. De cijfers zijn nu zeker hoger dan twintig jaar geleden. Ook Tatina Elatik, wethouder van stadsdeel Zeeburg, Amsterdam, zei:

⁶¹ FORUM. *De positie van moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Den Haag: FORUM - Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, 2010, p.13.

⁶² <http://www.e-quality.nl/FactsheetDiscriminatieEnBeeldvorming/>. gedownload op 8.4.2013.

⁶³ <http://jennytheirlynck.wordpress.com/2011/11/17/het-nationale-hoofddoek-onderzoek/>. gedownload op 8.4.2013.

⁶⁴ <http://www.opzij.nl/WAD-Mediabank-pagina/Praat-met-moslimas-niet-over-hen.htm>. gedownload op 5.4.2013.

„Twintig jaar geleden werd in moslimkringen niet geaccepteerd dat een meisje ging studeren, nu gebeurt dat juist massaal.“⁶⁵

Een van de redenen hiervoor kan zijn dat de moslima's nu meer willen integreren en emanciperen in de maatschappij dan twintig jaar geleden. Ze weten dat ze met een goede opleiding betere kansen op de arbeidsmarkt hebben. Dat geldt vooral voor de derde generatie van moslima's, omdat die in Nederland werden geboren en daar ook blijft.

In Nederland is een niet gering aantal Islamitische Scholen. Dit aantal groeit nog steeds . De eerste van deze scholen werd opgericht in 1988, een in Eindhoven (Tarieq ibnoe Ziyad) en een in Rotterdam (Al Ghazali).⁶⁶ In 1999 waren er in Nederland 28 islamitische basisscholen⁶⁷ en in 2010 was dit aantal nog groter, er waren in Nederland 42 islamitische basisscholen en 2 middelbare scholen. Er zijn geen cijfers over hoeveel islamitische scholen er tegenwoordig zijn, maar we kunnen veronderstellen dat dit aantal nog groter is.⁶⁸

Islamitische scholen zijn een soort speciaal onderwijs. Op deze scholen wordt alles onderwezen, wat op de normale basisscholen krijgen. Daarnaast krijgen de leerlingen de grondslagen van de islam. Alle lessen worden gegeven in het Nederlands. Elke dag begint met het voorlezen uit de Koran. Bovendien worden er de islamitische feesten gevierd. Bij gymnastiek is er onderscheid, de meisjes apart en de jongens apart. Op de meeste islamitische scholen is een middaggebed verplicht.⁶⁹ Nog geen 4 of 5 jaar geleden waren deze scholen zwak of zeer zwak, dat blijkt uit de onderzoeken. Op dit moment is de kwaliteit verbeterd, verkondigde de Inspectie van het Onderwijs.⁷⁰ Dit onderwerp werd vaak in de politiek besproken. Premier Jan Peter Balkenende zei dat de islamitische scholen de integratie in de weg staan.⁷¹ Dat is zeker niet goed voor de

⁶⁵ <http://www.opzij.nl/WAD-Mediabank-pagina/Praat-met-moslimas-niet-over-hen.htm>. gedownload op 5.4.2013.

⁶⁶ <http://www.cmo.nl/islam-nl/index.php/islam-in-nl/item-3>. gedownload op 7.4.2013.

⁶⁷ http://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/content/assets/Actueel_publicaties/1999/Islamitische+basisscholen+in+Nederland.pdf. gedownload op 8.4.2013.

⁶⁸ <http://www.leraar24.nl/dossier/2054/islamitisch-onderwijs>. gedownload op 7.4.2013.

⁶⁹ <http://www.cmo.nl/islam-nl/index.php/islam-in-nl/item-3>. gedownload op 7.4.2013.

⁷⁰ <http://www.nu.nl/binnenland/2475640/islamitische-basisscholen-scoren-steeds-beter.html>, gedownload op 7.4.2013.

⁷¹ <http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/archief/article/detail/1771370/2003/12/09/Islamitische-school-kan-juist-helpen-bij-integratie.dhtml>. gedownload op 8.4.2013.

integratie, omdat de kleine moslima's niet in contact met autochtonen treden. De kinderen zijn op school met de kinderen met dezelfde religie en ze zijn bijna altijd alleen met moslims bevriend.

3.3. Racisme en discriminatie

Als we vandaag in de Nederlandse samenleving over moslimvrouwen praten, denken de meeste mensen aan vrouwen met een hoofddoek.

Als we over discriminatie praten, wordt die op verschillende manieren geuit. Dat kan verbonden zijn met huidskleur, afkomst, geslacht, religie, enzovoort. Moslima's worden vooral op school, de arbeidsmarkt en op straat gediscrimineerd. Het heeft vooral iets te maken met de hoofddoeken.

De Gemeente Amsterdam heeft in 2010 een onderzoek 'De Amsterdamse Burgermonitor' over de discriminatie van moslimvrouwen gedaan. In dit onderzoek probeerde de Gemeente Amsterdam de relatie van de burgers met hun stad vast te stellen en hoe het staat met discriminatie en tolerantie in de stad. Uit het onderzoek blijkt dat 12% van de vrouwelijke bevolking in Amsterdam moslima is. Dat is geen laag cijfer. Van alle allochtonen zijn vooral Marokkanen en Turken de belijders van de islam. 84% van de Marokkanen in Amsterdam is moslim. Uit het onderzoek blijkt verder dat 32% van de moslima's werd gediscrimineerd. Dat is een groot verschil met de autochtone vrouwen, omdat van hen slechts 21% werd gediscrimineerd. Moslimvrouwen worden vaak vanwege hun herkomst gediscrimineerd. Uit het onderzoek volgt verder dat 16% van de ondervraagde vrouwen deze ervaring had. 13% van de vrouwen zei dat ze vanwege de islam, dus de godsdienst, werden gediscrimineerd. De Gemeente Amsterdam kwam tot de slotsom:

“Er is een sterke overlap tussen religie en herkomst. Er is geen verschil in de mate waarin moslimvrouwen en moslimmannen ervaring hebben met discriminatie. Herkomst wordt door moslimvrouwen het vaakst genoemd als discriminatiegrond.”

Uit het onderzoek volgt dat Marokkaanse vrouwen meer te maken hebben met discriminatie dan vrouwen uit andere etnische groepen. In 2009 heeft het MDRA (Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam) 33 moslimvrouwen ondervraagd en het resultaat was dat 2 moslimvrouwen in de openbare ruimte werden gediscrimineerd, 20 moslimvrouwen werden vanwege hun hoofddoek

gediscrimineerd, 3 moslimvrouwen vanwege hun geslacht, 3 moslimvrouwen in het onderwijs en 5 moslimvrouwen in de commerciële dienstverlening. In 2010 heeft het MDRA hetzelfde onderzoek uitgevoerd, het MDRA heeft 15 moslimvrouwen ondervraagd en 5 moslimvrouwen werden in de openbare ruimte gediscrimineerd, 7 van de ondervraagde vrouwen vanwege de hoofddoek, alleen één moslimvrouw in het onderwijs, een moslimvrouw bij verplicht gemengd zwemmen en een moslimvrouw in de commerciële dienstverlening. In 2011 heeft het MDRA 18 moslimvrouwen ondervraagd en 15 moslimvrouwen werden vanwege hun hoofddoek gediscrimineerd, 2 moslimvrouwen werden gediscrimineerd omdat ze niet een hand aan een persoon van het andere geslacht wilden geven en een moslimvrouw werd door haar buurman vanwege haar religie gediscrimineerd.⁷² Uit het onderzoek volgt dat in alle drie jaren moslimvrouwen vanwege hun hoofddoek werden gediscrimineerd. Een groot aantal van hen werd ook in de openbare ruimte gediscrimineerd. Slechts een paar vrouwen van de ondervraagde personen werden in het onderwijs gediscrimineerd.

E-Quality, het kenniscentrum voor emancipatie in de multiculturele samenleving, heeft in 2005 een onderzoek uitgevoerd over discriminatie op de arbeidsmarkt. Uit het onderzoek vloeit voort dat de netto arbeidsparticipatie bij de Marokkaanse vrouwen 28% was en 33% bij de Turkse vrouwen. Deze cijfers zijn niet bepaald hoog. Verder blijkt dat de werkloosheid in het jaar 2005 naar verhouding hoog was. 18% van de Turkse vrouwen en 19% van de Marokkaanse vrouwen hadden in die tijd geen baan. Volgens E-Quality is het grootste probleem voor de moslima's hun hoofddoek, omdat mensen, vooral werkgevers, hen snel herkennen. Moslima's hebben vooral problemen op de arbeidsmarkt vanwege hun hoofddoek. Sommige werkgevers accepteren hoofddoeken gewoon niet in hun werkplaats. Het grootste probleem voor werkgevers met de moslimvrouwen uit het onderzoek is dat vrouwen met een hoofddoek niet representatief zijn. Verder hebben moslimvrouwen over het algemeen meer kinderen en dat betekent dat ze vaak met zwangerschapverlof en de kinderen thuis zijn of dat ze sommige dingen niet mogen doen, bijvoorbeeld in de avond werken.⁷³

In 2011 werd door Motivaction, Bureau voor onderzoek en strategieontwikkeling voor de profit- en non-profitsector, onderzoek gedaan naar gewoontes en aspecten van het dragen van de

⁷²<http://zoeken.amsterdam.raadsinformatie.nl/cgi-in/showdoc.cgi?action=view/id=144638/type=pdf/09012f9781034ad7.pdf>. gedownload op 8.4.2013.

⁷³ <http://www.e-quality.nl/FactsheetDiscriminatieEnBeeldvorming/>. gedownload op 8.4.2013.

hoofddoek in Nederland. Uit het onderzoek blijkt dat 85% van de ondervraagde moslimvrouwen niet blij is met de houding van de politiek. Uit het onderzoek blijkt verder dat de moslimvrouwen vaak op de arbeidsmarkt worden gediscrimineerd vanwege de hoofddoek. De bedrijven zien die als iets negatiefs. Dit feit wordt ook bevestigd door een van de ondervraagde moslimvrouwen, Samira. Ze zei over haar ervaringen het volgende:

“Toen ik een baan zocht als lerares, kreeg ik tijdens sollicitaties vaak de vraag of ik bereid was om mijn hoofddoek af te doen. Dit gebeurde niet één, maar meerdere keren. Natuurlijk doe ik mijn hoofddoek niet af. Als ik dat zou doen, zou er nooit wat veranderen aan het beeld dat bedrijven en instellingen hebben over vrouwen met een hoofddoek. Een hoofddoek maakt je niet minder dan iemand zonder hoofddoek. Ik spreek perfect Nederlands en ben een goede lerares, al zeg ik het zelf. Ik heb mijn opleiding zelfs cum laude afgerond. Gelukkig kreeg ik na verschillende afwijzingen uiteindelijk toch een baan op een christelijke school, maar nog steeds merk ik dat sommige collega’s liever zien dat ik mijn doekje af doe. Dat gaat nooit gebeuren. Het is een onderdeel van wie ik ben.”

Uit het onderzoek blijkt verder dat bedrijven liever geen vrouwen met de hoofddoeken aanstellen, dit zei 62% van de ondervraagde moslima’s. Ervaring met solliciteren naar een baan heeft ook een van de ondervraagde moslima’s die Natuurkunde heeft gestudeerd, die zegt:

“Ooit had ik een telefonische sollicitatie waarin het bedrijf aangaf enorm enthousiast te zijn over mijn CV. Toen ik eenmaal op gesprek kwam, schrokken ze duidelijk van mijn hoofddoek. Ik kreeg direct een afwijzing.”⁷⁴

Het departement Politieke Wetenschap van de Universiteit Leiden heeft in 2007 een onderzoek gedaan naar de mening van jongeren over de islam. Hieruit blijkt dat 54% van de jongeren een negatief beeld over moslims heeft. Volgens de jongeren roept de hoofddoek negatieve emoties op. Ze zeiden dat ze bijna geen direct contact met moslims hadden, maar ze hebben op televisie

⁷⁴ <http://jennytheirlynck.wordpress.com/2011/11/17/het-nationale-hoofddoek-onderzoek/>. gedownload op 8.4.2013.

veel negatieve informatie over moslims gezien en gehoord, bijvoorbeeld over criminaliteit.⁷⁵ Dus ook de media spelen een grote rol in deze kwestie en ze oefenen invloed uit op de mensen. Op een website verscheen een artikel over een moslima die op een school voor beroepsonderwijs werd geweigerd, omdat ze geen hand wilde geven. Dat heeft iets te maken met haar religie, ze mag geen hand aan mannen geven. De school zei dat ze de opleiding voor onderwijsassistent niet mag volgen, omdat ze geen hand kan geven en dat is een soort van begroeting. Volgens de Commissie Gelijke Behandeling werd de vrouw in dit geval door de school gediscrimineerd.⁷⁶

3.4. Moslimvrouwen in de politiek

In 1986 konden allochtonen voor de eerste keer gaan stemmen onder bepaalde voorwaarden, bijvoorbeeld dat ze minimaal 5 jaar in Nederland woonden.⁷⁷

Er is in Nederland een islamitische politieke partij, *Islam Democraten*. Van 2007 tot en met 2012 was er nog één, *de Nederlandse Moslim Partij*.⁷⁸ Deze partijen werden opgericht om de rechten van moslims te beschermen.

In de Eerste en ook in de Tweede Kamer zijn er weinig moslima's. Er zijn twee namen van politici, die bekend zijn in Nederland. De eerste is Nebahat Albayrak en de tweede is Khadija Arib. Er zijn meer moslimvrouwen in de Tweede Kamer zoals Sadet Karabulut of Wassila Hachchi, maar die zijn niet zo bekend.⁷⁹ In de lokale politiek in de grote steden zijn wel veel moslima's actief.

Khadija Arib werd geboren in 1960. Ze studeerde sociologie aan de Universiteit van Amsterdam.⁸⁰ Na haar studie hielp ze vrouwen, vooral uit Marokko. Ze is een van de stichters van de associatie van Marokkaanse vrouwen⁸¹, die aan Marokkaanse vrouwen de informatie over

⁷⁵ <http://www.kennislink.nl/publicaties/meerderheid-jongeren-negatief-over-moslims>. gedownload op 8.4.2013.

⁷⁶ http://www.rtl.nl/components/actueel/rtlnieuws/2006/03_maart/27/binnenland/0327_1445_school_moet_leerling_t_oelaten.xml. gedownload op 8.4.2013.

⁷⁷ FORUM. *De positie van moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Den Haag: FORUM - Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, 2010, p.21.

⁷⁸ <http://www.islamenburgerschap.nl/islam-politiek/>. gedownload op 5.3.2013.

⁷⁹ http://www.tweedekamer.nl/kamerleden/alle_kamerleden/index.jsp. gedownload op 15.4.2013.

⁸⁰ http://www.tweedekamer.nl/kamerleden/alle_kamerleden/arib_khadija/index.jsp. gedownload op 7.4.2013.

⁸¹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Khadija_Arib. gedownload op 7.4.2013.

verschillende thema's biedt die voor hen belangrijk zijn in de Nederlandse samenleving. Verder organiseren ze verschillende bijeenkomsten, spreekuren of activiteiten. Behalve dat proberen ze de maatschappelijke participatie van Marokkaanse vrouwen te verhogen.⁸² Van 1987 tot 1991 was Khadija actief aan de Universiteit van Amsterdam. Ze wijdde zich aan de problematiek van de minderheden en de vrouwenemancipatie. Sinds 1998 is ze Tweede Kamerlid voor de PvdA. In 2012 werd ze in de verkiezing voor Tweede Kamervoorzitter verslagen.⁸³ Ze concentreert zich vooral op de kwesties van vrouwen, kinderen en allochtonen. Ze heeft dit ook in een interview bevestigd:

„Ik wil mij blijven inzetten voor mensen die niet vanzelfsprekend een toegang hebben tot de politiek om voor zichzelf te lobbyen. Dat zijn vaak vrouwen en kinderen die mishandeld zijn, misbruikt of verwaarloosd worden. Nog steeds worden vrouwen uit andere landen als slaven Nederland binnengehaald en in de prostitutie uitgebuit. Ik wil mijn inzet om vrouwenhandel en loverboys te bestrijden voortzetten. Ik wil me blijven inzetten voor vrouwen die mishandeld, vernederd worden en vrouwen en kinderen die in landen van herkomst worden achtergelaten. Zij verdienen alle hulp en steun en de Nederlandse overheid moet zich meer actiever inzetten om deze groep te helpen en te ondersteunen. ”⁸⁴

De tweede is Nebahat Albayrak en ze is ook een Nederlandse politica. Ze werd geboren in 1968. Ze studeerde internationaal en Europees recht aan de Universiteit Leiden.⁸⁵ Nebahat Albayrak zegt over zichzelf dat ze een 'seculiere moslim' is. Het begrip 'seculiere moslim' betekent met scheiding tussen religie en staat.⁸⁶ Ze werkte op het Landelijk Bureau Racismebestrijding en op het ministerie van Binnenlandse Zaken.⁸⁷ Ze was kamerlid voor de PvdA van 1998 tot 2007 en

⁸² <http://mvvn.nl/organisatie/visie-en-missie>. gedownload op 14.4.2013.

⁸³ http://www.parlement.com/id/vg09ljpk5z1/k_khadija_arib. gedownload op 7.4.2013.

⁸⁴ <http://www.republiekallochtonie.nl/khadija-arib-ik-wil-blijven-opkomen-voor-de-rechten-van-vrouwen-jongeren-en-kinderen>. gedownload op 6.4.2013.

⁸⁵ http://www.parlement.com/id/vg09ljoe6z0/n_nebahat_albayrak. gedownload op 6.4.2013.

⁸⁶ <http://comments.wordpress.com/2007/05/02/wat-betekent-seculiere-islam/>. gedownload op 15.4.2013.

⁸⁷ <http://www.dufoa.nl/khojaly>. gedownload op 14.4.2013.

van 2010 tot 2012, tussen deze twee perioden was ze de staatssecretaris van justitie. In 2012 verliet ze de politiek.⁸⁸

3.5. Moslimvrouwen in de maatschappij

Niet zo veel moslimvrouwen worden in Nederland beroemd, maar er zijn wel vrouwen die zich profileren in de Nederlandse maatschappij. In dit hoofdstuk houd ik me bezig met de bekendste moslimvrouwen in Nederland. Ik beschrijf hun positie in de samenleving en hun leven.

Een beroemde moslimvrouw is zeker de actrice Fatma Genç. Ze werd geboren in 1988 in Utrecht. Nu studeert ze Media en Cultuur aan de Universiteit in Amsterdam. Van kinds af aan wilde ze actrice worden en haar droom werd vervuld. Ze speelde in de film *Little Love* en mensen konden haar in de tv-serie *SpangaS* zien. Dankzij deze serie werd ze beroemd. Daarnaast konden de kijkers haar zien in commercials van McDonalds en T-mobile.⁸⁹

Maunira Hadj Mansour is actrice, presentatrice, journaliste en model.⁹⁰ Zij is half Nederlands, half Tunesisch.⁹¹ In een interview zei ze dat ze zich onderdrukt voelde, omdat ze haar vaak moslimrollen in films aanbieden. Mounira Hadj Mansour zei hierover:

“Als het elke keer is, dan voel je je op een gegeven moment onderdrukt. Alsof je in een soort doosje zit waarin ze alleen aan jou denken als er zo een rol is.”

Ze wil niet geassocieerd worden met een moslimactrice.⁹²

Een andere bekende moslimvrouw is de actrice Maryam Hassouni. Ze werd geboren in 1985. Ze werd beroemd dankzij de film *Offers*. In 2006 heeft ze een Emmy Award gewonnen in de categorie beste actrice voor haar rol in deze film.⁹³

⁸⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/Nebahat_Albayrak. gedownload op 7.4.2013.

⁸⁹ <http://muziek-en-film.infonu.nl/bekende-nederlanders/82203-biografie-fatma-genc.html>. gedownload op 4.4.2013.

⁹⁰ http://www.filmindustryguide.nl/portals/personen_view/34?bid=1117349. gedownload op 4.4.2013.

⁹¹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Mounira_Hadj_Mansour. 4.4.2013.

⁹² <http://www.maghrebmagazine.nl/2012/06/22/mounira-voelt-zich-onderdrukt-door-moslimrollen/>. gedownload op 4.4.2013.

⁹³ http://nl.wikipedia.org/wiki/Maryam_Hassouni. 4.4.2013.

Een moslimvrouw werd ook op literatuur gebied beroemd. Haar naam is Naema Tahir. Ze is dus een Nederlandse schrijfster. Ze werd geboren in 1970 en ze studeerde Nederlands recht in Leiden. Mensen gaven haar de bijnaam "Kritische moslima," omdat ze scherpe opiniestukken heeft geschreven in NRC-Handelsblad.⁹⁴ Ze schreef de boeken *Een moslima ontsluit*, *Bruid van de Dood* en veel meer. Haar erotische roman *Kostbaar Bezit* is een echte bestseller geworden.⁹⁵ De laatste bekende moslima is Saskia Wieringa. Ze is hoogleraar Gender and Women's same-sex Relations Crossculturally aan de Universiteit van Amsterdam. Van 2005 tot 2012 was ze directeur van Alleta, instituut voor vrouwengeschiedenis. Ze is vooral bezig met de seksuele emancipatie van vrouwen.⁹⁶ Ze is lesbienne en moslima. Een paar jaar geleden werd ze een moslima. Ze kreeg een vriendin, nu haar echtgenote, en ze zegt dat ze moslima werd vanwege de liefde voor haar. In een interview antwoordde ze op de vraag of ze ooit problemen met conservatieve moslims had:

*“De eerste keer dat ik in Nederland met mijn vrouw naar de moskee wilde, ging het mis. Ik had expres van tevoren geïnformeerd of deze moskee ook voor vrouwen openstond, en ik kreeg te horen dat we welkom waren. Maar toen we daar aankwamen in onze mooiste kleren, het was Idul Fitri, het feest aan het eind van de vastenmaand, werden we tot onze verbijstering weggejaagd. Er waren alleen mannen, hun vrouwen waren zeker allemaal thuis aan het koken. Ik heb mijn vrouw nog nooit zo beledigd gezien, diep gekwetst dat deze mannen haar verhinderden om haar geloof te belijden. In Indonesië is zo iets nog nooit gebeurd, daar is de islam veel toleranter.”*⁹⁷

Er zijn meer moslimvrouwen, die in Nederland succesvol zijn. Bijvoorbeeld Neenah als musicus, Samira Abbous als presentatrice, Touriya Haoud als actrice en model, Jasmijn Rana in de sport, en er zijn nog veel meer namen, maar die zijn niet zo bekend.

⁹⁴ http://nl.wikipedia.org/wiki/Naema_Tahir. 4.4.2013.

⁹⁵ http://www.siskamulder.nl/interviews/interview_naematahir.htm. 4.4.2013.

⁹⁶ http://nl.wikipedia.org/wiki/Saskia_Wieringa. 7.4.2013.

⁹⁷ <http://www.vn.nl/Archief/Samenleving/Artikel-Samenleving/Saskia-Wieringa-directeur-Aletta-Islam-accepteert-homo.htm>. 7.4.2013.

4. De positie van Roma-vrouwen in Tsjechië

In dit deel over de Roma-vrouwen ga ik me bezighouden met vier gebieden, waar de Roma-vrouwen problemen hebben of juist in ze uitblinken. Ik begin met een hoofdstuk over de positie van de Roma-vrouwen op de arbeidsmarkt. Ik beschrijf de mogelijkheden, welke organisaties ze kunnen helpen, wat hun belangrijkste problemen zijn, en het feit dat ze meestal geen baan hebben. In het tweede hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de opleiding van de Roma-vrouwen. Ik zal me bezighouden met de kwestie van het onderwijs. Ik beschrijf de grootste problemen van de leerlingen, studenten en vooral van Roma-vrouwen, hoewel er niet zo veel informatie over is. Het volgende hoofdstuk gaat over discriminatie en racisme. Ik beschrijf de grootste problemen van de Roma-vrouwen en waar ze worden gediscrimineerd. Het volgende deel gaat over de positie van de Roma-vrouwen in de maatschappij en in de politiek. Ik beschrijf de bekendste Roma-vrouwen in Tsjechië en hun positie in de samenleving.

4.1. De positie van de Roma-vrouwen op de arbeidsmarkt

Er zijn niet veel cijfers over de positie van Roma's in Tsjechië op de Tsjechische arbeidsmarkt, er bestaan alleen schattingen. De werkloosheid is hoog en de situatie voor de Roma's is niet ideaal. Vooral de Roma-vrouwen hebben op de arbeidsmarkt een moeilijke positie. Dat komt door verschillende factoren. Een daarvan is zeker het lage opleidingsniveau en onvoldoende kwalificatie en de andere is zeker de discriminatie van de kant van de werkgevers. Jana Kvapilová, de leider van het centrum advisering en werkgelegenheid IQ Roma servies, o.s. in Brno, zegt dat we de problemen in twee hoofdgroepen kunnen splitsen. De eerste, zoals ik al eerder zei, is discriminatie. Als de werkgever vaststelt dat de kandidate voor een bepaalde positie Roma is, neemt hij haar niet altijd aan. Er zijn geen onderzoeken naar dit gebied gedaan, maar Jana Kvapilová heeft ervaring met de positie van Roma-vrouwen op de arbeidsmarkt en ze kent de verhalen van hun cliënten. Het tweede probleem is al genoemd, namelijk onvoldoende opleiding. De meeste Roma-vrouwen hebben alleen basisonderwijs of onvolledig secundaire onderwijs. Meestal hebben ze geen kwalificaties of werkervaring. Tegenwoordig zijn er ook voor de functies van schoonmaakpersoneel, e.d. kwalificatie en ervaring nodig. De werkgevers stellen

hogere eisen aan de werknemers. De kwalificatie en ervaring vormen een eerste vereiste.⁹⁸ Ik vroeg aan Lydie Poláčková, de Roma coördinatrice, in welke vakgebieden de Roma-vrouwen solliciteren naar een betrekking. Ze beweert, dat volgens haar ervaringen de Roma-vrouwen meestal naar de functie van kokkin, schoonmaakster of maatschappelijk werkster solliciteren.⁹⁹ Jana Kvapilová zei over haar cliënten:

“Ze hebben de grootste interesse in de functies in de schoonmaakbedrijven. Dat hangt samen met het feit dat ze niet zelfverzekerd zijn en ze hun bekwaamheden en ervaringen, die ze hebben niet ‘verkopen’ (en dat is een probleem van onze cliënten, in het algemeen van vrouwen en ook van mannen). Bij het schoonmaken hebben ze het gevoel, dat ze niet hoeven ‘verkopen’, wat ze kunnen doen. Ik ben van mening, dat deze mensen best een baan, bijvoorbeeld als chef-kok of kok, zouden kunnen vinden, maar ze durven niet. De meeste van onze cliënten hebben geen hogere opleiding dan basisonderwijs, maar ze kunnen bijvoorbeeld ervaring in de kantine hebben. Daarna gaan ze met zwangerschapsverlof of ouderschapsverlof, blijven ze bijvoorbeeld een langere tijd met een aantal kinderen thuis, het professioneel zelfbewustzijn daalt en ze durven niet terug naar de dezelfde posities. De keus van de positie wordt ook veel beïnvloed door hoe ver de werkplek van huis is. Meestal hebben ze geen auto en als ze het begeleiden van kinderen naar school moeten oplossen en tegelijkertijd ver naar het werk moeten reizen, is het een probleem voor hen.”¹⁰⁰

Het juridisch bureau, onder leiding van Jana Kvapilová, helpt de Roma-vrouwen een baan te vinden. De mensen komen vaak bij haar voor hulp. De werknemers proberen de Roma-vrouwen te helpen, ze bekijken met hen de advertenties en ze proberen voor hen een geschikte positie te vinden. Aan de andere kant hebben ze voor de Roma minderheid ook cursussen, waar ze hun basisvaardigheden kunnen uitbreiden en hun blik verruimen, bijvoorbeeld werken met de computer, werken met e-mail en het schrijven van een goede cv. Ze organiseren ook cursussen als PC voor beginners, e.d.

⁹⁸ <http://www.feminismus.cz/fulltext.shtml?x=2346008>. 28.3.2013. gedownload op 14.4.2013.

⁹⁹ De interview met Lydie Poláčková, Občanské sdružení pro lidská práva in Ostrava. Origineel van de citaat in de bijlage 1.

¹⁰⁰ <http://www.feminismus.cz/fulltext.shtml?x=2346008>. gedownload op 28.3.2013.

Jana Kvapilová vermeldt, dat de cliënten er vaak over klagen, dat ze van de kant van werknemers op grond van hun Roma's oorsprong worden afgewezen. De cliënten verliezen dan de motivatie hierdoor. De Tsjechische samenleving heeft vaak vooroordelen tegenover de Roma's. De mensen zijn van mening, dat ze niets doen en dat ze niet werken. Maar hoe moeten ze werken als niemand ze in dienst wil nemen? Jana Kvapilová legde deze kwestie uit in het interview. Op de vraag hoe de situatie van de Roma op de arbeidsmarkt verbeterd kan worden, antwoordde ze :

“Ten eerste denk ik, dat het nodig is om het niveau van de opleiding naar een hoger niveau dan basisonderwijs te verhogen. Aan dit doel werkt onze vereniging binnen het kader van het programma Pro mládež (Voor de jeugd). Voor vrouwen en moeders na zwangerschaps-en ouderschapsverlof zou het zeker helpen om flexibel werk in omvang te doen toenemen; deeltijdwerk, dat elders in Europa gangbaar is, is hier nog steeds niet zo gangbaar- of alleen voor de hogere geschoolde posities.”¹⁰¹

Er zijn hier in Tsjechië organisaties, die de Roma-vrouwen proberen te helpen, bijvoorbeeld Občanské sdružení SLOVO 21 of Sdružení Dženo. Deze organisaties willen de vrouwen helpen, maar ze moeten het zelf ook willen. Lydie Poláčková werkt bij Občanské sdružení pro lidská práva in Ostrava en ze antwoordde op de vraag wat Občanské sdružení pro lidská práva doet als volgt:

“Er zijn vrouwen die hun dromen proberen te vervullen. Ze hebben hulp nodig en daarom vragen ze de organisatie om hulp. Die verschaft een herscholingscursus en probeert een baan voor ze te vinden. We zijn zo'n organisatie. Bijvoorbeeld, onlangs kwam een jong Roma-meisje bij ons, dat graag kapster zou willen worden, maar ze had niet genoeg geld om de herscholingscursus te betalen. We spraken af, dat de herscholingscursus zou worden gefinancierd door de gemeente Ostrava. Als ze het diploma niet zou halen, moest ze die terug betalen aan de gemeente. Met andere woorden, er zijn hier mogelijkheden voor de Roma-vrouwen, maar alleen als ze in een betere toekomst zijn geïnteresseerd.”¹⁰²

¹⁰¹ <http://www.feminismus.cz/fulltext.shtml?x=2346008>. gedownload op 28.3.2013.

¹⁰² De interview met Lydie Poláčková, Občanské sdružení pro lidská práva in Ostrava, 15.3.2013, origineel van de citaat in de bijlage 1

De werkloosheid van de Roma's brengt grote economische verliezen voor de nationale economie met zich mee. Uit onderzoek van de Wereldbank blijkt dat het verlies van de productiviteit in 2008 9,7 miljard CZK (365€) bedroeg. Het onderzoek van de Wereldbank toont ook aan dat in 2008 slechts 27% van de Roma in de werkende leeftijd een baan hadden. Slechts 32% van de Roma-vrouwen hadden een baan, in vergelijking met 62% van de Tsjechische vrouwen.¹⁰³

4.2. De Roma-vrouwen in het onderwijs

Integratie betekent dat de Roma's zich aan de Tsjechische cultuur aanpassen. De integratie van de Roma's in de samenleving hangt vooral samen met hun eigen cultuur. Het onderwijs kan een betere toekomst voor de Roma bieden. Een van de problemen is, zoals Lydie Poláčková zei in het interview, dat Roma-kinderen vaak in Roma dialect spreken en daarom meestal problemen op school met de taal hebben. Vaak hebben ze geen boeken en geen schoolbenodigdheden en de meesten komen uit sociaal achtergestelde gezinnen. Onvoldoende opleiding is vaak een probleem voor de toekomstige arbeidsmarkt. De opleiding is dus een van de belangrijkste problemen van de Roma's.¹⁰⁴ Volgens Monika Šimůnková, gemachtigde voor de mensenrechten, zijn voor de positie van de Roma-vrouwen in de maatschappij vooral onderwijs en positieve rolmodellen belangrijk. Monika Šimůnková zegt:

*"Vele Roma-vrouwen scheppen door hun levensverhalen positieve rolmodellen voor hun omgeving en de Roma-meisjes die aan universiteiten studeren, richten succesvolle organisaties op die de hele gemeenschap ten goede komen. Maar in vergelijking met de emancipatie van de meerderheid lopen ze nog steeds achter."*¹⁰⁵

¹⁰³ http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_czech_republic_strategy_cs.pdf, p.27, gedownload op 28.3.2013.

¹⁰⁴ De interview met Lydie Poláčková, Občanské sdružení pro lidská práva in Ostrava, 15.3.2013, Origineel van de citaat in de bijlage 1

¹⁰⁵ <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/hodnotici-konference-lidske-dimenze-obse-se-zabyvala-situaci-romskych-zen-a-jejich-emancipaci-99516/>. gedownload op 31.3.2013.

Een van de belangrijkste problemen kan het gebrek aan geld zijn en dat kan dus de reden zijn waarom er niet zo veel opgeleide Roma-vrouwen zijn. De Roma-activisten schatten dat ongeveer 50 Roma-vrouwen een universitair diploma behaald hebben.¹⁰⁶ In Tsjechië is een algemeen bekend probleem, regelmatig besproken in de media, dat Roma-kinderen vaak naar speciale scholen gaan. Bohumil Zoufalík, plaatsvervangend van de burgemeester van Praag 4, zegt hierover:

*"Ik ben niet beslist voor zogenaamde Roma-scholen. Het zou niet goed zijn scholen voor Chinese, Roma's of Oekraïners op te richten. De kinderen zijn allemaal gelijk. Ze hebben hun wensen, ideeën, eenvoudig hun wereld. Belangrijk is het scheppen van de nul klassen, zoals vorig jaar, waarin talent aan het licht kan komen dat de kinderen van alle etnische minderheden, die we inderdaad in Tsjechië veel hebben, in staat stelt tot hun recht te komen."*¹⁰⁷

Er wordt geschat dat ongeveer 40% van de Roma-kinderen op speciale scholen zit.¹⁰⁸ Er zijn geen officiële cijfers over de Roma minderheid in Tsjechië. Er zijn wel schattingen. Naar schatting 22% van de Roma-kinderen zakt in de eerste klas van de basisschool, 56% van de Roma's heeft zelfs geen basisopleiding, 32,7% van de Roma's heeft wel de basisopleiding, 2,5% van de Roma's heeft een middelbare opleiding, 8% van de Roma's heeft een vakopleiding en slechts 0,8% van de Roma's heeft een universitaire opleiding. Er zijn echter geen officiële cijfers en alleen schattingen over de Roma-vrouwen.¹⁰⁹

Ik vroeg aan Lydie Poláčková, wat het ergste gevolg is van het feit dat niet zo veel Roma-vrouwen een goede opleiding hebben en ze antwoordde:

"Het probleem is dat weinig vrouwen een opleiding voltooid hebben en de meesten alleen de basisopleiding hebben gehaald. De reden hiervoor is dat de Roma-vrouwen al snel een gezin vormen en kinderen krijgen en weinig Roma-vrouwen terug willen naar school om te studeren. Weinig Roma-vrouwen hebben een diploma van de middelbare school en daarom is het moeilijk

¹⁰⁶<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/200515-romske-zeny-touzi-po-v-zdelani-brani-jim-v-tom-ale-stereotypy/>. gedownload op 31.3.2013.

¹⁰⁷ <http://www.romea.cz/cz/zpravy/vzdelavani-romu>. gedownload op 31.3.2013.

¹⁰⁸ <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1254/vzdelavani-romu.html/>. gedownload op 31.3.2013.

¹⁰⁹ <http://topconspiracy.wordpress.com/2012/12/16/proc-vlada-taji-statistiku-o-romech/>. gedownload op 31.3.2013.

voor hen een baan te vinden. Sommige vrouwen vullen later de opleiding bijvoorbeeld aan met omscholingscursussen."¹¹⁰

4.3. Racisme en discriminatie

Als we vandaag de dag in onze samenleving het woord Roma uitspreken, denken de meesten van ons aan mensen met een bruine huid. Die leven al lang in onze samenleving en ze hebben iedere dag te maken met problemen. De mensen kunnen soms niet precies vertellen welke problemen ze met deze etnische minderheid hebben. Ik noem Lydia Poláčková:

*"Ik hield een lezing aan de Karelsuniversiteit in Praag over Roma's. Ik vroeg de studenten wat ze over de Roma denken en welke mening ze over de Roma kwestie hebben. De meerderheid van de studenten antwoordde daarop negatief. Dus ik vroeg waarom, of ze negatieve ervaringen hebben met deze minderheid of zoiets, de meesten antwoordden dat ze geen ervaringen met Roma's hadden, maar dat gehoord hadden dat Roma's een problematische minderheid vormen. De media spelen ook een grote rol op dit gebied, vervormen vaak de feiten rond Roma's."*¹¹¹

Het verslag van de Europese Unie voor de fundamentele mensenrechten bevestigt dat meer dan 60% van de Roma's in Tsjechië te maken hebben gehad met discriminatie. Voor hen is het moeilijk om te integreren in de maatschappij, als ze onder moeilijke omstandigheden leven. Discriminatie is over het algemeen de houding van de maatschappij tegenover een etnische minderheid. Statistische cijfers over discriminatie van Roma's in de Europese Unie zijn alarmerend, gemiddeld een op de vier Roma's in de Europese Unie was het slachtoffer van racistisch gemotiveerde misdaad.¹¹²

In 2011 schetste de commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa in Straatsburg, Thomas Hammarberg, de situatie van de Roma-minderheid in Tsjechië. Hij bekritiseerde de Tsjechische regering en de maatschappij wegens racistisch gemotiveerd geweld. Hij zegt dat de

¹¹⁰ De interview met Lydie Poláčková, Občanské sdružení pro lidská práva in Ostrava. 15.3.2013.

¹¹¹ De interview met Lydie Poláčková, Občanské sdružení pro lidská práva in Ostrava. 15.3.2013.

¹¹² <http://www.hrebenar.eu/2012/11/diskriminace-ro-mu-je-absolutne-nepripustna-a-musi-okamzite-skocit/>. gedownload op 30.3.2013.

Tsjechische samenleving zich meer op de kwesties van onderwijs en huisvesting zou moeten richten. Volgens hem moeten de racistische aanvallen grondiger onderzocht worden.¹¹³ De Roma's worden vooral bij werkelegenheid, huisvesting en onderwijs gediscrimineerd.

Zoals ik al eerder zei, worden de Roma's vaak in de huisvesting gediscrimineerd. Uit het verslag over de toestand van de Roma in Tsjechië voor 2011¹¹⁴ blijkt dat de Roma-gezinnen in woningen van lagere kwaliteit wonen tegen een hogere prijs al lang. Het grootste deel van de accommodatie wordt betaald door de bijstandsuitkeringen van de Roma's. Dit bekende probleem noodzaakt de Roma-families met lage inkomens tot verhuizen naar locaties met betaalbare woningen. Volgens de regering is het nodig om naar de integratie van Roma en naar de verbetering van hun positie in de samenleving te streven.¹¹⁵

De vrouwen worden op alle niveaus van het maatschappelijke leven gediscrimineerd. Als we over de Roma-vrouwen praten, praten we over meervoudige discriminatie (gender discriminatie en discriminatie van etnische minderheden). In het laatste decennium is de situatie veranderd, maar ik kan niet zeggen dat die verbetert. De vrouwen hebben weliswaar een betere toegang tot onderwijs dan ze vroeger hadden voor 1989 en ze kunnen over hun rechten beslissen (echtgenoot keuze, de keuze van het aantal kinderen, enzovoort). Maar de positie van de Roma-vrouwen in de samenleving is daarentegen nog steeds niet ideaal. Veel van de Roma-vrouwen zijn werkloos, 30% van de Roma-vrouwen hebben nooit een baan gehad. In Tsjechië zijn er organisaties die Roma-vrouwen proberen te helpen. Deze organisaties vertegenwoordigen de Roma-vrouwen in het openbaar. Ik voer als voorbeeld *SLOVO 21, Rada vlády pro romské záležitosti en sdružení Athinganoi* aan. *SLOVO 21* is een non-profit organisatie. Die probeert te helpen bij de integratie van de Roma-minderheid in de maatschappij, vecht tegen racisme of beschermt de rechten van de mensen. Ze hebben aan veel projecten deelgenomen. Sommige projecten zijn heel interessant: bijvoorbeeld ze helpen Roma in Praag een baan te vinden.¹¹⁶ *Rada vlády pro romské záležitosti* concentreert zich op integratie van Roma's in de maatschappij.¹¹⁷ *Sdružení Athinganoi* is een

¹¹³ <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/Evropa/clanek.phtml?id=692890>. gedownload op 22.3.2013.

¹¹⁴ het verslag over de toestand van de Roma in Tsjechië voor 2011 werd publiek door de regering gemaakt.

¹¹⁵ <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/zprava-o-stavu-romske-mensiny-v-cr-za-rok-2011-100979/>. gedownload op 29.3.2013.

¹¹⁶ http://www.slovo21.cz/nove/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=27&lang=cs. gedownload op 14.4.2013.

¹¹⁷ <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/zalezitosti-romske-komunity/uvod-5779/>. gedownload op 14.4.2013.

burgergroepering die zich op de Roma-minderheid richt. Deze organiseert regelmatig allerlei acties. Bovendien hebben ze taalcurssussen voor Roma's die hun kwalificatie kunnen verhogen. Behalve dat helpen ze ook Roma studenten om hun studie te betalen.¹¹⁸ Er zijn ook niet-Roma-organisaties, die Roma-vrouwen proberen te helpen, omdat ze vaak cliënten van deze organisaties zijn. Van deze organisaties wil ik noemen *Poradna pro občanská a lidská práva* of *La Strada*.¹¹⁹ *Poradna pro občanská a lidská práva* concentreert zich op mensenrechten, discriminatie en rechtsgelijkheid tussen mannen en vrouwen. Ze proberen Roma's in de maatschappij te helpen integreren en ze organiseren verschillende cursussen. Ze houden zich ook bezig met de problemen van laag opleidingsniveau van de Roma-minderheid.¹²⁰ *La Strada* is de enige gespecialiseerde organisatie in Tsjechië die zich op de mensenhandel richt.¹²¹

In 2003-2004 deed de organisatie *La Strada* een onderzoek naar de preventie van vrouwenhandel in de Roma gemeenschap. Het onderzoek werd in drie regio's uitgevoerd: Ostrava, Ústecký regio en Praag. Uit dit onderzoek blijkt dat de risicofactoren vooral in de Roma getto's zitten. Deze factoren verhogen de bedreiging van de Roma-vrouwen op het gebied van de handel. De voornaamste risicofactoren voor vrouwen en meisjes zijn werkloosheid, opleiding, armoede, gebrek aan informatie, familieachtergrond, leeftijd, verslaving aan drugs of alcohol. Andere risicofactoren met betrekking tot de vrouwenhandel hebben te maken met de rechten van vrouwen en Roma emigratie. Het onderzoek toont aan dat Roma-vrouwen en meisjes voor de prostitutie worden verhandeld. In Ostrava wordt prostitutie alleen in erotische clubs bedreven. Aan de andere kant is de Ústecký regio bekend om z'n Roma straatprostitutie. Een veelvoorkomende reden voor prostitutie is armoede of drugsverslaving. Sommige vrouwen doen het vrijwillig, om de hierboven genoemde redenen, anderen zijn gedwongen tot prostitutie.¹²² Organisatie *La Strada* verleent hulp aan de vrouwen en ze pleit voor hun rechten. Ze hebben ook campagnes tegen prostitutie.¹²³

¹¹⁸ <http://www.athinganoi.cz/>. gedownload op 14.4.2013.

¹¹⁹ <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=324&lst=117>. gedownload op 30.3.2013.

¹²⁰ <http://www.poradna-prava.cz/>. gedownload op 14.4.2013.

¹²¹ <http://www.strada.cz/cz/>. gedownload op 14.4.2013.

¹²² <http://www.tf.jcu.cz/getfile/26279ebf178f9d12>. gedownload op 30.3.2013.

¹²³ http://zpravodajstvi.ecn.cz/index.stm?apc=zzv x1-590444&sh_itm=753166f77e394467ad04e64980b8bb11&sel_ids=1&ids%5Bx3f2d2da848fa923378d39b70f3a05ff2%5D=1. gedownload op 14.4.2013.

4.4. Roma-vrouwen in de politiek

Momenteel bestaat er in Tsjechië een Roma partij, *Strana rovných příležitostí*. Deze partij concentreert zich vooral op het probleem van de werkgelegenheid.¹²⁴ Er zijn echter weinig Roma-vrouwen in de politiek.

Monika Mihalíčková was afgevaardigde van 1998 tot 2002. Ze is ook voormalig lid van de expertgroep voor Roma kwesties in de Raad van Europa. Tegenwoordig werkt ze in Brussel.¹²⁵

Gabriela Hrašanová studeerde af in het studievak politiek en samenleving aan de Universiteit in Praag.¹²⁶ Ze werkte bij het kantoor van de Raad voor Roma-gemeenschap van de regering.¹²⁷ Tegenwoordig zit ze in de vereniging Athinganoi.¹²⁸

Een andere beroemde politica is Lucie Horváthová. Ze werd geboren in 1981. Ze studeerde sociale antropologie aan de universiteit. Altijd wilde ze iets doen, wat de Roma-minderheid kon helpen. Drie jaar lang werkte ze als Roma adviseuse in Pardubice. Sinds 2006 werkt ze voor de burgerlijke vereniging Athinganoi. Sinds 2006 is ze ook een lid van de Tsjechische Raad voor Roma-gemeenschapszaken. Ze was ook kandidaat voor de Groene Partij. Ze probeert de Roma-minderheid te helpen, ook Roma-vrouwen. Lucie Horváthová zegt:

"Ik richt me op de vrouwen om meer actief te zijn, ik probeer de vrouwen te mobiliseren om meer in de politiek te integreren, maar ook om meer aan ons Roma's te denken, wat inhoudt van de vrouwen positieve rolmodellen in deze maatschappij te maken. Bewijzen dat Roma-vrouwen veel kunnen doen en veel meer macht dan sommige mannen hebben."

Volgens Lucie Horváthová is er een probleem in Tsjechië, namelijk dat de Roma's na enkele negatieve ervaringen de motivatie om te integreren in de maatschappij verliezen.¹²⁹

¹²⁴<http://www.novinky.cz/domaci/257605-nova-romska-strana-kdyz-bude-prace-nepokoj-nevzniknou.html>. gedownload op 2.4.2013.

¹²⁵ <http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=368&o=3>. gedownload op 3.4.2013.

¹²⁶ <http://www.blisty.cz/aut/2853/bio.html>. gedownload op 14.4.2013.

¹²⁷ <http://www.ro.me.a.cz/c/zpravy/gabriela-hrabanova-se-stala-reditelkou-kancelare-a-tajemnici-romske-vladni-rady>. gedownload op 14.4.2013.

¹²⁸ <http://www.ro.me.a.cz/ro meatv/index.php?id=detail&source=t&vid=J52i6AotXCU&detail=J52i6AotXCU>. gedownload op 14.4.2013.

¹²⁹ <http://litvinovjanov.blog.cz/0806/romske-osobnosti-lucie-horvathova>. gedownload op 2.4.2013.

Lucie Horváthová zegt over de situatie van de Roma's in de politiek, ik citeer:

*"De Roma's verwijten politieke partijen vaak dat ze niet openstaan voor minderheden. Ik denk dat de Roma's meer in de politiek zouden moeten gaan en lid van de partijen moeten worden."*¹³⁰

4.5. Roma-vrouwen in de maatschappij

Er zijn in Tsjechië tientallen Roma-vrouwen die zich in de Tsjechische samenleving profileren. Niet altijd is dat makkelijk geweest. In dit hoofdstuk wil ik graag de Roma-vrouwen voorstellen die, naar mijn mening, de beroemdste en meest geslaagde Roma-vrouwen in Tsjechië zijn.

Věra Bílá is een zangeres die in 1954 in een muzikale familie werd geboren. Vanaf haar 15de woont ze samen met haar man František Bílý. Ze hebben samen een zoon, František, geadopteerd. Eerst begon ze op familiefeesten, bruiloften, enzovoort te zingen. Later, met haar groep Kale, trad ze op in clubs in heel Europa. In 1995 is haar eerste album verschenen en ze bleek een grote ontdekking. Věra Bílá zegt, ik citeer: *"Als God me geen kinderen gaf, heeft hij die met iets anders vergoed."* Věra Bílá beweert dat ze een gewone vrouw is die in een zeer klein appartement in Rokycany woont. Věra Bílá zegt ook dat ze in Tsjechië nooit met racisme geconfronteerd is en ze zegt dat Tsjechië haar land is. Ik citeer Věra Bílá:

*"Ik zou nooit uit Tsjechië weggaan. Ik ben geboren in Rokycany en hier wil ik ook sterven. Ik heb mijn familie hier. Hoewel het soms niet makkelijk is om hier te wonen. Mijn man en zoon zijn werkeloos en ik moet mijn familie onderhouden, de huur en andere kosten betalen."*¹³¹

Tegenwoordig is ze niet meer met de band Kale, maar heeft ze een familieband. Veel mensen zeggen over haar, dat ze de godin van de Roma muziek is. De zangeres kwam in moeilijkheden door gokken. Zoals ze zelf zegt in het document: *"Verloor ik veel, misschien wel anderhalf*

¹³⁰<http://www.romea.cz/ro meatv/index.php?id=detail&source=t&vid=i4GOExtvok4&detail=i4GOExtvok4>. gedownload op 2.4.2013.

¹³¹ <http://romove.radio.cz/cz/clanek/18464>. gedownload op 31.3.2013.

*miljoen, maar ik heb er geen spijt van". Deze vrouw behoort tot de bekendste Romavrouwen in Tsjechië, ze is iets als een Roma icoon.*¹³²

Iveta Kováčová is een zangeres, maar ook omroepster en presentatrice. Ze werd geboren in 1963 in Kadaň. Ze studeerde aan het conservatorium in Praag. Ze speelde bijvoorbeeld in de musicals *Krysař* en *Hair*.¹³³ In een interview vroegen ze haar hoe het publiek op haar reageerde toen ze verscheen op televisie en ze antwoordde, ik citeer:

*"De hele tijd ontving ik alleen maar negatieve reacties. In de make-up kamer nam ik eens per ongeluk de telefoon op en hoorde ik: u hebt daar een Roma omroeper, zeg haar dat ze zo lelijk is dat men niet naar haar kan kijken. Ik heb niets tegen de Roma, maar hebt u daar niet iemand die mooier is?"*¹³⁴

Iveta Kováčová zegt zelf dat ze zich een Tsjechische voelt. Ze heeft ook met discriminatie te maken gehad. Zij ging bijvoorbeeld in een café zitten en werd niet bediend. Dit omdat er de week ervoor een Roma in het restaurant was en hij iets kapot maakte.¹³⁵

Jarmila Balážová is redactrice en presentatrice en ze heeft eigen programma's. Ze werd geboren in 1972 in Brno. Ze studeerde journalistiek aan de Karelsuniversiteit in Praag. In 2002 richtte ze het tijdschrift *Romano vod'i* (Roma ziel) op. Ze presenteerde tv-shows zoals *Zaostřeno na lidská práva*, *Rozmluvy*, *Studio STOP* en veel meer.¹³⁶ In een interview zei ze dat ze erover dacht Tsjechië te verlaten. Een van de redenen voor het vertrek zijn haar vrienden die naar het buitenland verhuisd zijn, maar ook uit machteloosheid. Over de uitingen van racisme zegt Jarmila Balazova dat de Roma's vooral in het onderwijs, het werk en op straat worden gediscrimineerd; ze kunnen bijvoorbeeld niet naar disco's of restaurants gaan. De positie van de Roma's is volgens

¹³²<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1186000189-13-komnata/209562210800027-13-komnata-very-bile/>. gedownload op 31.3.2013.

¹³³http://ona.idnes.cz/iveta-kovacova-slecna-z-dobre-rodiny-dvd-/spolecnost.aspx?c=A060911_123501_ona_ony_ves. gedownload op 31.3.2013.

¹³⁴<http://romove.radio.cz/cz/clanek/18803>. gedownload op 31.3.2013.

¹³⁵<http://www.radioservis-as.cz/archiv01/3201/32titul.htm>. gedownload op 31.3.2013.

¹³⁶http://www.rozhlas.cz/cro6/osoby/_osoba/1046. gedownload op 31.3.2013.

Jarmila Balazova ondergeschikt. De Tsjechische samenleving heeft nog steeds een probleem om een persoon als een individu te zien, ze kijken nog steeds naar een Roma als naar een lid van een minderheid.¹³⁷

Anna Poláková is vooral redactrice en omroepster. Tot 2009 werkte ze als hoofdredactrice in de Roma redactie. Bij radio Český rozhlas werkte ze vanaf 1998, waar ze het programma O Roma vakeren presenteerde. Op deze manier informeerde ze niet-Roma mensen over het Roma-leven en -cultuur. Ze studeerde aan de sociale en juridische academie in Praag, omdat ze mensen wilde helpen, vooral de Roma.¹³⁸

In 2009 besloot ze om te emigreren naar Canada. Als reden daarvoor gaf ze dat haar familie vaak was gediscrimineerd. Ze zei dat haar familie ervaringen had met aanvallen en ook met afpersing.¹³⁹

Er zijn natuurlijk meer Roma-vrouwen geweest, die zich in de Tsjechische samenleving handhaafden. In de sport is dat bijvoorbeeld Dana Gažiová, in de geesteswetenschappen Mgr. Anna Červeňáková of Mgr. Zuzana Gáborová, in de journalistiek Mgr. Judita Tranbová (tijdschrift Mladý Svět); beroemde Roma-schrijfsters zijn Margita Reiznerová, Ilona Ferková of Helena Demeterová.¹⁴⁰

¹³⁷ <http://romove.radio.cz/cz/clanek/18625>. gedownload op 31.3.2013.

¹³⁸ http://www.rozhlas.cz/radio_zurnal/osoby/_zprava/8633. gedownload op 31.3.2013.

¹³⁹ <http://www.novinky.cz/domaci/170407-romska-redaktorka-cro-kvuli-rasisticky-m-utokum-pozadala-v-kanade-o-azyl.html>. gedownload op 31.3.2013.

¹⁴⁰ <http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/d01kapitoly/17.pdf>. gedownload op 31.3.2013.

5. Vergelijking van de positie van moslimvrouwen in Nederland met de positie van de Roma-vrouwen in Tsjechië

In beide landen hebben vrouwen een moeilijke positie, vooral op de arbeidsmarkt. In Nederland is er vooral een probleem met de hoofddoeken. In veel gevallen accepteren niet de werkgevers geen hoofddoeken op hun werkplekken. Moslimvrouwen worden vaak vanwege hun hoofddoeken gediscrimineerd. Sommige moslimvrouwen hebben problemen met de taal. Ze hebben een lage arbeidsparticipatie, in 2010 was de werkloosheid bij de allochtonen 12,6% en dit cijfer is hoog. De oorzaak hiervoor kan zijn dat ze vanwege hun geloof worden gediscrimineerd en daarom weinig kansen op een baan hebben. Er zijn in Nederland organisaties die moslimvrouwen bij de integratie proberen te helpen. De vrouwencentra organiseren verschillende cursussen zoals bijvoorbeeld taalcursussen. In Tsjechië is de situatie verschillend. De Roma-vrouwen hebben ook een moeilijke positie op de arbeidsmarkt, maar om andere redenen. In Tsjechië is het vooral een probleem dat Roma-vrouwen een laag opleidingsniveau hebben. Slechts 0,8% van de Roma heeft een universitaire graad. Roma-vrouwen hebben ook bijna geen werkervaring of kwalificaties. De oorzaak hiervoor kan zijn dat ze snel gezinnen vormen en ze krijgen kinderen en ze willen niet meer zich ontwikkelen. Er zijn ook in Tsjechië organisaties die Roma-vrouwen proberen te helpen. Deze organisaties organiseren voor de Roma-vrouwen verschillende cursussen zoals PC voor beginners of het schrijven van een goede cv. Ze helpen hen ook met het zoeken van een baan, maar ondanks alle moeite gaat hun integratie in de maatschappij langzaam.

Opleiding hoort bij een van de factoren van integratie. In Nederland is er een groot verschil tussen de eerste, tweede en derde generatie van moslims. 12% van de allochtone vrouwen heeft een universiteitsdiploma. Dit cijfer is groot in vergelijking met de situatie in Tsjechië waar slechts 0,8% van de Roma is afgestudeerd aan een universiteit. In Nederland stijgt het aantal van moslimvrouwen met een universiteitsdiploma. In Tsjechië is de situatie heel anders, 56% van de Roma heeft alleen een basisopleiding. Het probleem kan zijn dat Roma-vrouwen snel een gezin vormen en daarna willen ze niet terug naar school om te studeren. Een van de oorzaken hiervoor, dat in Nederland meer ontwikkelde moslimvrouwen dan de Roma-vrouwen in Tsjechië is, kan zijn dat moslimvrouwen er meer zich bewust zijn dat de opleiding is een van de belangrijkste factoren voor integratie in de maatschappij is. Voor de Roma's is opleiding niet zo belangrijk. Ze

hebben een andere levenswijze dan moslims. In beide landen zijn er speciale scholen voor kinderen. In Nederland is er een groot aantal islamitische scholen en in Tsjechië zitten de Roma-kinderen vaak op speciale scholen. Dat is niet goed voor de integratie, omdat de kinderen niet in contact met autochtone kinderen komen. De oorzaak hiervoor kan zijn dat de ouders hun kinderen in deze speciale scholen zetten om te problemen en discriminatie te voorkomen.

In beide landen wordt gestreden tegen racisme en discriminatie. In beide landen worden vrouwen gediscrimineerd, maar op een andere manier. Dat is vanzelfsprekend, omdat moslimvrouwen meestal vanwege hun godsdienst en herkomst worden gediscrimineerd en Roma-vrouwen vanwege hun herkomst en onvoldoende opleiding. In Nederland wordt 32% van de moslimvrouwen gediscrimineerd, tegenover ongeveer 60% in Tsjechië. In Nederland worden moslimvrouwen vooral vanwege hun godsdienst en hoofddoek gediscrimineerd. De bedrijven zien de hoofddoek als iets negatiefs en ze zijn van mening dat een moslimvrouw met een hoofddoek niet representatief is. Moslimvrouwen worden meestal op de arbeidsmarkt en in het onderwijs gediscrimineerd. Roma-vrouwen worden ook op de arbeidsmarkt en in het onderwijs gediscrimineerd en behalve dat ook in de huisvesting. Ik kwam tot de slotsom dat de vrouwen in beide maatschappijen worden gediscrimineerd en dat in Nederland de situatie beter is, omdat moslimvrouwen in de maatschappij al een beetje geïntegreerd zijn. De andere oorzaak waarom de Roma-vrouwen in Tsjechië worden gediscrimineerd kan zijn dat de Tsjechen veel vooroordelen hebben en ze willen het negatieve beeld dat ze over de Roma's hebben niet veranderen.

In beide landen is de politieke situatie bijna hetzelfde. In Nederland is een islamitische partij – *Islam Democraten* en in Tsjechië is ook een Roma partij – *Strana Rovných Příležitostí*. In beide landen zijn er niet zo veel moslimvrouwen en Roma-vrouwen in de landelijke politiek. In Nederland zijn er twee bekende moslimvrouwen in de politiek Khadija Arib en Nebahat Albayrak. In Tsjechië zijn er drie Roma-vrouwen actief in de politiek Monika Mihalíčková, Gabriela Hrabáňová en Lucie Horváthová. De oorzaak hiervoor, dat niet zo veel moslimvrouwen en Roma-vrouwen in de politiek zich profileren, kan zijn dat ze de kans vanwege hun identiteit niet krijgen of ze zelf niet willen.

De Nederlandse moslimvrouwen worden vooral als actrices beroemd. Fatma Genç, Maunira Hadj Mansour of Maryam Hassouni zijn allemaal actrices. Uitzonderingen zijn schrijfster Naema Tahir en hoogleraar Saskia Wieringa, die zich bezighoudt met seksuele emancipatie is. In Tsjechië profileren Roma-vrouwen zich op andere gebieden. Bekende Roma zangeressen zijn Věra Bílá

en Iveta Kováčová, die ook als presentatrice werkt. De volgende vrouwen werden in de media beroemd, Jarmila Balážová als redactrice en presentatrice en Anna Poláková als redactrice en omroepster. De oorzaak hiervoor, dat de Roma-vrouwen vooral in de cultureel gebied bekend zijn, kan zijn zoals ik in hoofdstuk 2 beschreef, dat de Roma met muziek worden geassocieerd. Aan de andere kant kan een van de oorzaken, dat de meeste bekende moslimvrouwen in Nederland als actrices beroemd geworden, zijn dat ze meer ontwikkeld zijn dan de Roma-vrouwen in Tsjechië en ze aan de toneelschool hebben gestudeerd.

6. De positie van moslimvrouwen en Roma-vrouwen in de maatschappij met de ogen van meerderheid

6.1. Het doel

Het doel van mijn onderzoek is onderzoeken hoe de meerderheid naar moslimvrouwen en Roma-vrouwen kijkt. Het doel van het onderzoek is ook de huidige positie van de vrouwen binnen deze twee minderheden in kaart brengen. Ook zal gekeken worden naar de hoofdproblemen van deze twee groepen en wat mensen erover denken. Verder is mijn doel ook de meningen van de mensen inschatten over de toekomst van de Roma-vrouwen en moslimvrouwen. Het hoofddoel van mijn onderzoek is naar verschillende kwesties kijken zoals discriminatie, opleiding, politiek, positie binnen de gemeenschap, bekende personen. De uitkomst van dit onderzoek zal licht werpen op de verschillende situaties in Nederland en Tsjechië.

6.2. Informatie over het onderzoek

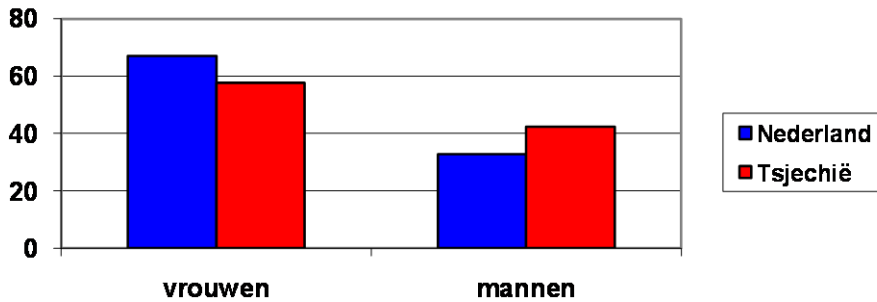
Ik heb mijn eigen online vragenlijsten gemaakt, een voor Nederlanders en een voor Tsjechen. Ze bevatten bijna dezelfde vragen, alleen één vraag is verschillend, omdat de vraag over prostitutie en Roma-vrouwen ging en dat geen geschikte vraag was voor de Nederlanders over moslimvrouwen. Deze vragenlijst bevat elf vragen, bij de meeste vragen staat een aantal antwoordmogelijkheden aangegeven. De mensen hebben de vragenlijst via de website www.survio.com ingevuld. Ik heb de vragenlijsten via e-mail, facebook en post verstuurd.

6.3. Karakteristiek van de ondervraagde personen

De vragenlijst in Nederland is ingevuld door 61 mensen, 159 mensen hebben mijn vragenlijst gezien. Daaruit vloeit voort dat 38,4% van de mensen mijn vragenlijst hebben ingevuld. Van de 61 respondenten zijn er 67,2% vrouwen en 32,8% mannen. Dit houdt in dat er binnen dit onderzoek uitspraken worden gedaan door 41 vrouwen en 20 mannen zoals te zien is in diagram 1. In Tsjechië vulden 97 respondenten mijn vragenlijst volledig in en werd 184 keer gezien. Daaruit blijkt dat deze vragenlijst door 52,7% van de ondervraagde personen is ingevuld. Van de

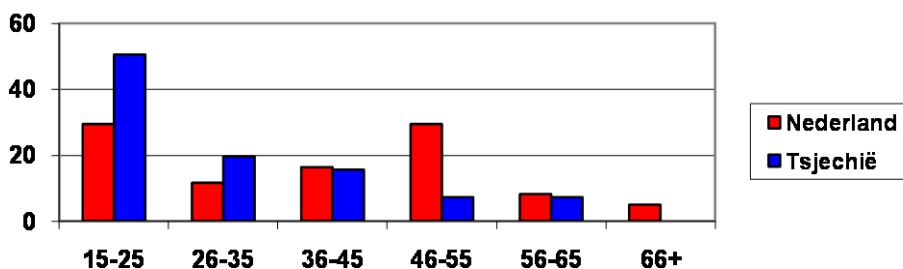
97 ondervraagde personen zijn er 57,7% vrouwen en 42,3% mannen, dus 56 vrouwen en 41 mannen hebben mijn vragenlijst ingevuld (zie diagram 1).

Diagram 1

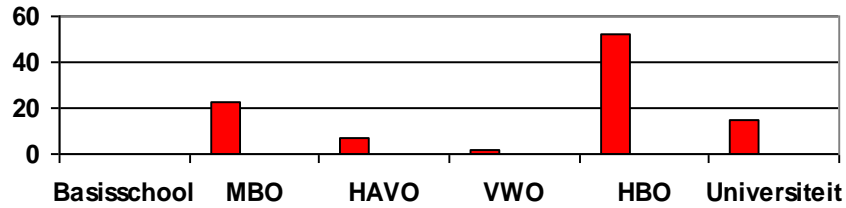
De meesten respondenten in Nederland behoren tot de leeftijdsgroep 15-25 of 46-55. De vragen werden gesteld aan respondenten van 15 tot 66+ jaar. In Tsjechië 50,5% van alle respondenten behoort tot de leeftijdsgroep 15-25, 19,6% tot 26-35, 15,5% tot 36-45, 7,2% tot de leeftijdsgroep 46-55 en 56-65 als u in de diagram 2 kunt zien.

Diagram 2

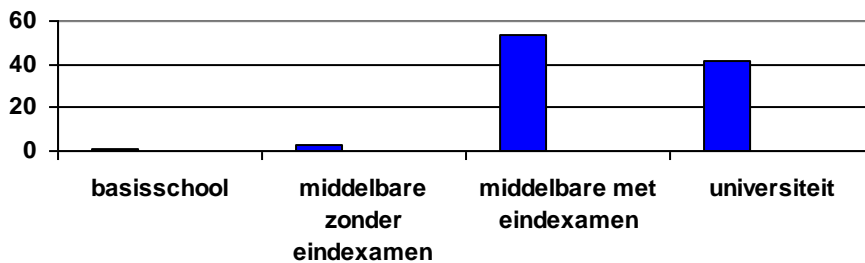
In Nederland heeft van alle ondervraagde personen 52,5% van de mensen een HBO opleiding, 23% een MBO opleiding, 14,8% een universitaire opleiding, 7% een HAVO opleiding en 1,7% van de respondenten een VWO opleiding (zie diagram 3).

Diagram 3

In Tsjechië heeft 53,6% van de respondenten een middelbare opleiding met eindexamen, 41,2% een universitaire opleiding, 3,1% een middelbare opleiding zonder eindexamen en 1% een basisopleiding (zie diagram 4).

Diagram 4

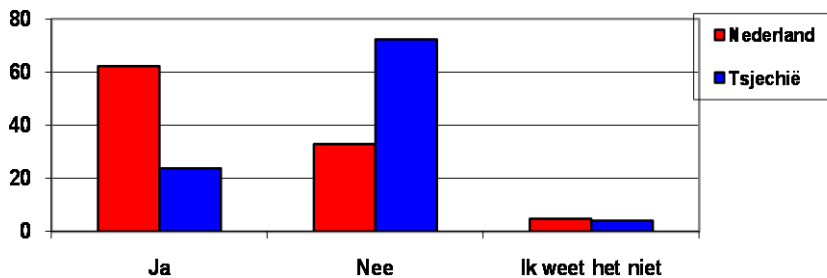

6.4. Analyse

Mijn onderzoek bevat elf vragen, die ik ga analyseren.

1. *Denkt u dat moslims/Roma worden gediscrimineerd?*

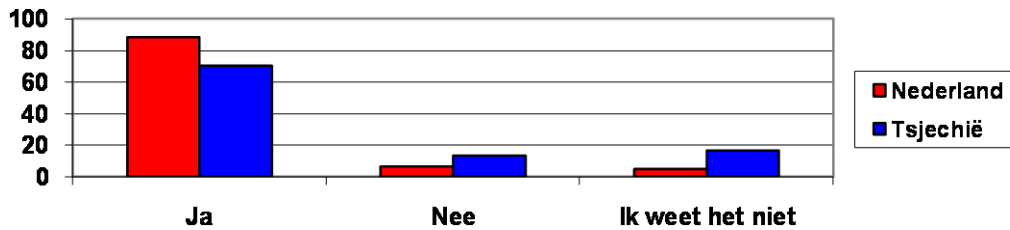
Diagram 5

In Nederland antwoordden 63,2% respondenten positief op de vraag of moslims worden gediscrimineerd, terwijl in Tsjechië slechts 32,7% van de ondervraagde personen van mening zijn dat Roma worden gediscrimineerd. De oorzaak kan zijn dat moslims meer in de Nederlandse maatschappij proberen te integreren dan de Roma in Tsjechië, maar toch hebben ze problemen en worden gediscrimineerd, vooral op de arbeidsmarkt en ook vanwege hun geloof. Uit het onderzoek blijkt hoe de minderheden waargenomen worden. In Tsjechië denkt 72,2% van de ondervraagde personen dat Roma niet worden gediscrimineerd. De reden hiervoor kan zijn dat de mensen een negatief beeld over de Roma hebben. Dit probleem is langdurig in de Tsjechische samenleving.

2. Denkt u dat ontwikkelde moslimvrouw/Roma-vrouw zich in de Nederlandse/ Tsjechische samenleving kan handhaven?

Diagram 6

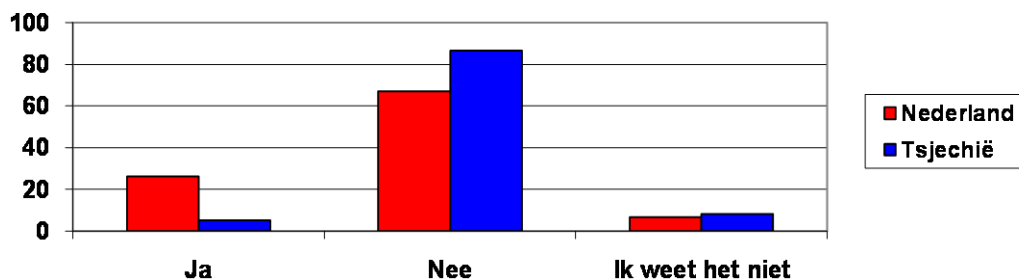

De tweede vraag was of de mensen denken dat de ontwikkelde moslimvrouw/Roma-vrouw zich in de maatschappij kan handhaven. In Nederland is 88,5% van de ondervraagde personen van mening dat dat wel kan, slechts 6,7% van de respondenten denkt van niet en 4,9% heeft geen mening. In Tsjechië is de situatie vergelijkbaar. Van de 70% respondenten denkt van wel, 13,4% denkt van niet en 16,5% heeft geen mening.

De oorzaak hiervoor, dat de meesten van de ondervraagde mensen in beide landen denken dat ze zich in de samenleving kunnen handhaven, kan zijn dat de mensen van mening zijn dat iemand met een goede opleiding een betere kansen in de maatschappij of op de arbeidsmarkt hebben.

3. Hebt u ooit gezien of gehoord dat een moslimvrouw/Roma-vrouw werd aangevallen of gediscrimineerd?

Diagram 7

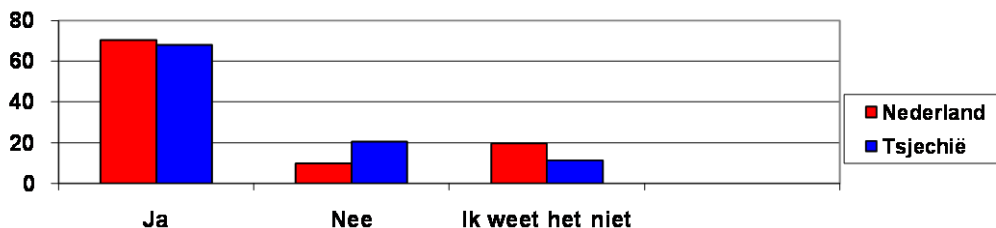

Mijn volgende vraag ging over discriminatie. Ik heb aan de respondenten gevraagd of ze ooit hebben gezien of gehoord dat een moslimvrouw/Roma-vrouw werd aangevallen of gediscrimineerd. In Nederland antwoordde op deze vraag 67,2% van de respondenten nee en 26,2% ja. In Tsjechië zijn de cijfers een beetje verschillend. De meesten (86,7%) gaven het antwoord nee en 5,2% zei ja.

De oorzaak hiervoor kan zijn dat de Tsjechische samenleving discriminatie, die zeker in Tsjechië bestaat, niet wil zien. De mensen willen niet over deze problematiek praten, omdat ze bang zijn, dat andere mensen over hen kunnen zeggen, dat ze racisten zijn. Tsjechië is nog steeds een beetje een gesloten maatschappij tegenover minderheden. Aan de andere kant wonen in Nederland veel verschillende minderheden.

4. a) **24% van de moslimse Marokkaanse vrouwen heeft een opleiding op mbo-niveau of hoger. Denkt u dat dit cijfer groter zou moeten zijn?**
 b) **Slechts 0,8% Roma heeft universiteit afgestudeerd. Denkt u dat dit cijfer groter zou moeten zijn?**

Diagram 8

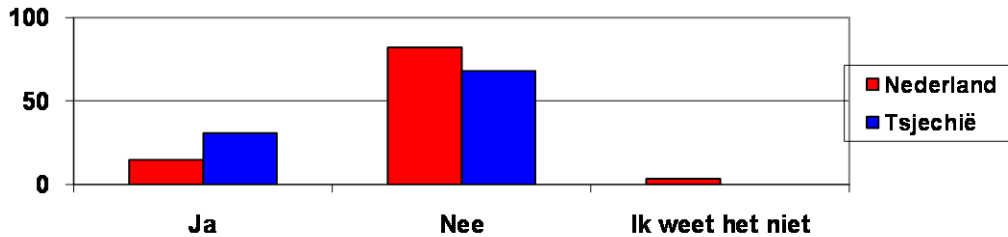

70,5% gaf aan dat dit cijfer wel groter zou moeten zijn, terwijl 9,8% aangeeft dat het normaal is. In Tsjechië op die vraag gaf 68% aan van wel en 20,6% van niet.

In de diagram 8 kunnen we zien dat in beide landen de respondenten bijna dezelfde mening hebben. De oorzaak hiervoor kan zijn dat men zich bewust is dat de opleiding een van de belangrijkste factoren voor de integratie in de maatschappij is.

5. Kunt u zich voorstellen dat een van de politieke partijen een partij van de moslims/Roma zou zijn?

Diagram 9

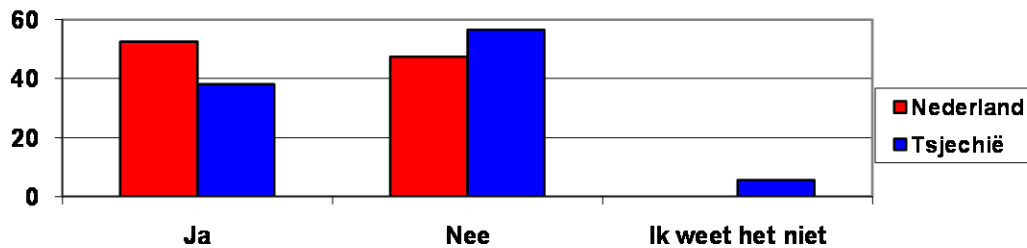

De volgende vraag ging over de politiek. Uit het onderzoek blijkt dat 82% van de respondenten in Nederland zich niet kunnen voorstellen dat een van de politieke partijen een partij van de moslims zou zijn, 14,8% kan zich dat wel voorstellen. In Tsjechië kunnen de meeste respondenten (68%) zich ook niet voorstellen dat een van de politieke partijen een partij van Roma zou zijn. Aan de andere kant kan 30,9% van de ondervraagde mensen zich dat wel voorstellen.

In beide landen is dat naar verhouding een klein percentage mensen dat in de politiek vertegenwoordigers van de minderheden zou accepteren. In Nederland kan hiervoor de oorzaak zijn dat de Nederlanders bang zijn voor radicale meningen van moslims. In Tsjechië kan de oorzaak hiervoor intolerantie of vooroordelen tegenover Roma zijn.

6. Is een van uw vrienden moslim/Roma?

Diagram 10

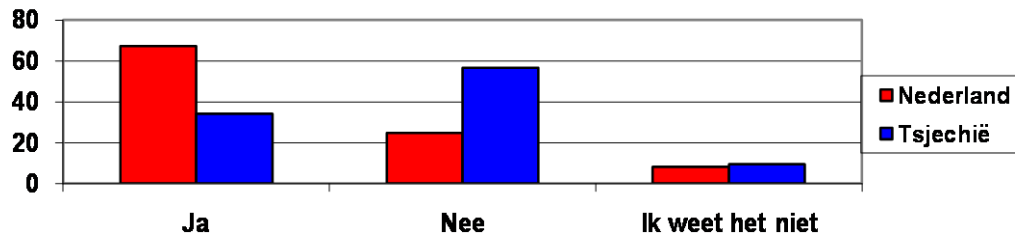

Met deze vraag wilde ik onderzoeken of de mensen binnen deze twee minderheden vrienden hebben. In Nederland heeft 52,5% van de ondervraagde personen vrienden onder moslims en 47,5% van de mensen niet. In Tsjechië heeft 38,1% een vriendschap met Roma en 56,7% niet. Daaruit volgt dat de Nederlanders vaker een vriendschap met moslims hebben dan de Tsjechen met Roma. De oorzaak hiervoor kan bij twee factoren liggen. De eerste oorzaak hiervoor kan zijn dat moslims meer in de maatschappij zijn geïntegreerd dan de Roma in Tsjechië. Een andere oorzaak hiervoor kan zijn dat de Roma aan de randen van de steden meestal in getto's wonen, en ze hebben hun eigen cultuur en identiteit, eigen taal en meestal ontmoeten ze alleen Roma. Een andere reden hiervoor kan zijn dat Tsjechen Roma van zich afhouden.

De resultaten van deze vraag zijn volgens mij een beetje overdreven, omdat als we in de Tsjechische maatschappij kijken, niet ongeveer 40% van de mensen een vriendschap met Roma heeft. Deze resultaten zijn waarschijnlijk niet representatief voor de hele maatschappij.

7. Hebt u een positieve ervaring met moslims/Roma?

Diagram 11

De volgende vraag ging over de ervaringen met deze twee minderheden. In Nederland zei 67,2% van de mensen dat ze een positieve ervaring met moslims hebben, 24,6% van de ondervraagde personen antwoordde daarentegen dat ze geen positieve ervaring hebben.

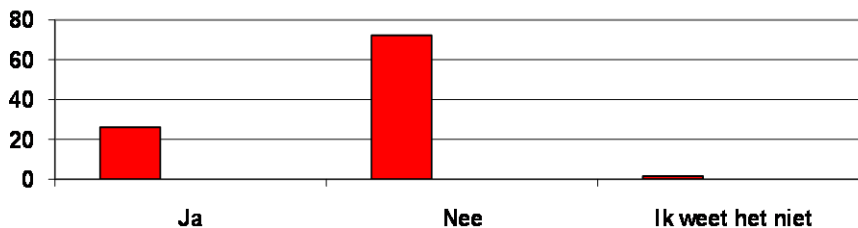
In Tsjechië is de situatie een beetje verschillend. 34% van de ondervraagde personen heeft een positieve ervaring met de Roma minderheid en 66,7% niet.

In de diagram 11 kunnen we zien dat de situatie verschillend in beide landen is. De meeste respondenten in Nederland zeiden dat ze een positieve ervaring met moslims hebben. De oorzaak hiervoor kan zijn dat veel moslims zich als 'gewone Nederlanders' gedragen, ze zijn in de maatschappij ten dele geïntegreerd. In Tsjechië is de situatie anders. De oorzaak hiervoor kan zijn dat de Tsjechen vaak veel vooroordelen hebben en ze hebben meestal geen contact met hen, omdat zoals te zien bij vraag 11 kunt, ze Roma met onbehoorlijk gedrag, lawaai en diefstallen associëren dus ze hebben meestal een negatief beeld over hen. Zeker spelen de media een grote rol in de Roma problematiek, omdat ze vaak de problemen met Roma overdrijven.

8. Alleen voor de Nederlanders:

Een op de vijf Nederlanders (22%) vindt dat de hoofddoek verboden moet worden. De helft van Nederland (48%) heeft er geen probleem mee als vrouwen een hoofddoek dragen. Hebt u er zelf problemen mee als een moslima een hoofddoek draagt?

Diagram 12

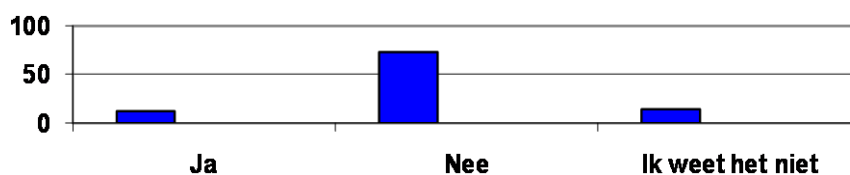
Uit mijn onderzoek blijkt dat 72,1% van de ondervraagde personen geen probleem met de hoofddoek heeft, aan de andere kant heeft 26,2% van de ondervraagde Nederlanders er wel een probleem mee.

De oorzaak hiervoor, dat de meesten mensen geen probleem met hoofddoeken hebben, kan zijn dat de Nederlanders dat als een onderdeel van de identiteit van moslims accepteren. De hoofddoeken behoren gewoon tot de islam.

9. Alleen voor de Tsjechen:

30% van de straatprostituties heeft Roma nationaliteit. Denkt u dat als meer banen voor de Roma-vrouwen worden geschapen dat dit cijfer daalt?

Diagram 13

De volgende vraag ging over de prostitutie. 73,2% van de ondervraagde mensen is van de mening dat dit cijfer niet zal dalen en 12,4% denkt van wel.

De oorzaak hiervoor, dat de meesten van de respondenten denkt dat dit cijfer niet daalt, kan zijn dat de mensen van mening zijn dat Roma-vrouwen niet willen werken. De mensen geloven niet dat de situatie in de toekomst zal verbeteren. Een probleem op de arbeidsmarkt is dat Roma als groep gezien worden en niet als individu.

10. Als u erover nadenkt, kent u zich een aantal bekende media personen van het vrouwelijke geslacht, die moslims/Roma zijn?

De laatste twee vragen van mijn onderzoek waren open, dat betekent dat de respondenten niet uit mogelijkheden konden kiezen, maar dat ze een antwoord op de vraag moesten geven. Ik wilde onderzoeken of de mensen bekende mediapersoneel van het vrouwelijke geslacht kennen die tot de Roma of moslim minderheid behoren. In Tsjechië kennen de meesten van de ondervraagde personen de zangeres Věra Bílá. Vaak verscheen in de vragenlijsten ook de naam Lucie Bílá. De ondervraagde personen kennen ook namen zoals Iva Bittová, Leona Černá, Sandra Ferková of Monika Bagárová. 25,8% kon zich geen namen herinneren. De oorzaak hiervoor, dat de mensen vooral zangeressen kennen, kan zijn dat de zangeressen vaak op de tv komen. De mensen associëren Roma vaak met muziek en daarom denken de mensen misschien als eerste aan zangeressen.

In Nederland kennen de mensen namen zoals Ayaan Hirsi Ali, maar ze is geen moslimvrouw meer, de politica Nebahat Albayrak, Khadija Arib of Bouchra van Persie. De meesten van de ondervraagde mensen gaf als antwoord dat ze geen namen kennen. De oorzaak hiervoor, dat niet zo veel Nederlandse mensen bekende moslimvrouwen kennen, kan zijn dat de moslimvrouwen in de maatschappij zijn geïntegreerd en dat het niks bijzonders in de Nederlandse maatschappij is als een moslimvrouw beroemd wordt.

11. Waaraan denkt u als u aan een moslimvrouw/Roma-vrouw denkt?

Ik was benieuwd naar de antwoorden van de mensen op de vraag, waaraan ze denken als ze aan een moslimvrouw/Roma-vrouw denken. Ik heb veel verschillende antwoorden gekregen. De

respondenten associëren de Roma-vrouwen vooral met kinderen, onbehoorlijk gedrag, schreeuwen en lawaai, bijstandsuitkeringen, werkeloosheid en diefstallen. Aan de andere kant antwoordden sommige mensen positief op deze vraag. Ze zeiden dat ze de Roma-vrouw met muziek, zingen, dans, temperament en mooi lange haar associëren. De oorzaak hiervoor, dat de Tsjechen meestal negatief over de Roma-vrouwen denken, kan zijn dat de Tsjechen een bepaald beeld over de Roma hebben en dat wil niet veranderen. Meestal geloven de Tsjechen niet dat de Roma in de maatschappij willen integreren. Een van de problemen kan ook zijn, dat veel Tsjechen alle Roma over een kam scheren.

In Nederland wordt de moslimvrouw vooral met een hoofddoek geassocieerd. Bijna een vierde van de ondervraagde personen associeert moslimvrouwen met geloof en bijna 12% met onderdrukking. Verder associëren ze moslimvrouwen met lekker eten, koken, slechte Nederlands taal, Koran, andere cultuur, integratie, emancipatie, discriminatie en bidden. De oorzaak hiervoor, dat de Nederlanders een moslimvrouw vooral met haar geloof associëren, kan zijn dat de moslimvrouw tot een religieuze minderheid behoort en de Roma-vrouw tot de culturele minderheid, en dat daarom de Nederlanders moslimvrouwen vooral met de islam associëren.

7. Conclusie

In mijn scriptie behandel ik de positie en emancipatie van moslim- en Roma-vrouwen in onze samenleving. Deze vrouwen, beiden uit minderheidsgroepen, zitten in een moeilijke positie. In het eerste hoofdstuk hebben we met de islam kennis gemaakt. We zijn iets over de opkomst en de karakteristiek van de islam, de Koran, Soenna, Shari'ah en vijf pilaren of zuilen te weten komen. Verder heb ik islamitische kernbegrippen uitgelegd. Aan het eind van het hoofdstuk houd ik me bezig met de situatie in Nederland. Ik ben tot de slotsom gekomen dat we een onderscheid moeten maken tussen de verschillende moslim-generaties, omdat er groot verschil tussen hen bestaat.

In het tweede hoofdstuk hebben we met het Roma-volk kennis gemaakt. In dit hoofdstuk, waarin we met hun oorsprong, geschiedenis, cultuur, manier van leven, Roma ambachten, hun middelen van bestaan en familie hebben kennis gemaakt, stellen we vast dat hun cultuur heel traditioneel is. Ze leven op hun manier en ze zijn trots op hun eigen cultuur, reden waarom ze niet zo veel willen veranderen. Verder heb ik de hedendaagse situatie van Roma's in de Tsjechische maatschappij beschreven en ben ik tot de slotsom gekomen dat er niet zo veel onderzoeken over Roma's zijn gedaan. Er bestaan alleen schattingen, maar geen officiële cijfers omtrent hoeveel Roma's er precies in Tsjechië wonen.

In het volgende deel houd ik me bezig met de positie van moslimvrouwen in Nederland en hun rol in de Nederlandse maatschappij. In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan vijf gebieden, waarop moslimvrouwen problemen kunnen hebben. Eerst concentreer ik me op de positie van moslimvrouwen op de arbeidsmarkt. Die is moeilijk, omdat ze vaak worden gediscrimineerd vanwege hun hoofddoek en geloof. Ten tweede concentreer ik me op hoe moslimvrouwen zich in de Nederlandse maatschappij hebben gehandhaafd. Er is inderdaad een aantal vrouwen die zich profileren in Nederland. Bijna dezelfde situatie tref je aan in de politiek. Er zijn twee moslimvrouwen in de politiek beroemd geworden. Er zijn wel meer politica's actief, maar dan meestal in de lokale politiek. En moslimpolitica's zijn niet zo bekend, omdat ze zich als gewone Nederlanders gedragen. In het volgende deel heb ik geprobeerd vast te stellen hoe de positie van moslimvrouwen in het onderwijs is. Juist daar mogen we die generatie-verschillen van moslims niet vergeten. Terwijl de eerste generatie een lagere opleiding heeft en grotere problemen met de taal, wil de tweede en derde generatie moslims graag meer integreren in de maatschappij en

weten ze dat opleiding belangrijk voor hen is. Het laatste deel van dit hoofdstuk gaat over discriminatie en racisme. Ik ben tot de slotsom gekomen dat moslimvrouwen vooral op de arbeidsmarkt, in het onderwijs en op straat worden gediscrimineerd. De redenen hiervoor zijn zeker hun hoofddoek, hun overige kledingswijze en hun geloof.

In het volgende deel houd ik me bezig met de positie van Roma-vrouwen in Tsjechië. Eerst beschrijf ik de positie van de Roma-vrouwen op de arbeidsmarkt. Ik heb ontdekt dat de meeste van de Roma-vrouwen werkeloos zijn, omdat ze onvoldoende opleiding en geen kwalificaties hebben. Dat hangt samen met het feit dat de Roma-vrouwen gauw gezinnen vormen en meestal niet meer terug naar school willen om te studeren. Daarna ging het over discriminatie en racisme. Ik ben tot de slotsom gekomen dat ze vooral op de arbeidsmarkt, in het onderwijs en in de huisvesting worden gediscrimineerd. Er bestaan veel organisaties die de positie van de Roma-vrouwen willen verbeteren. Ze organiseren allerlei cursussen en acties voor hen. Verder heb ik me bezig gehouden met de positie van Roma-vrouwen in de politiek. Ik sluit uit dat er een echte Roma politieke partij bestaat. Ik heb ontdekt dat er niet veel Roma-vrouwen in de politiek zijn. Aan het eind van dit hoofdstuk behandel ik de situatie van de Roma-vrouwen in de maatschappij. Hieruit blijkt uit dat er niet veel succesvolle vrouwen zijn, maar dat sommige zich vooral op het gebied van de cultuur kunnen handhaven.

Het laatste hoofdstuk gaat over het onderzoek dat ik zelf heb gedaan. Dit is gericht op de vergelijking van de meningen van de Tsjechen over de Roma's en de Nederlanders over moslims. Uit het onderzoek blijkt dat moslims beter in de maatschappij zijn geïntegreerd dan de Roma's in Tsjechië. Verder wordt duidelijk dat de Nederlanders meer positieve ervaringen met de moslimminderheid hebben dan de Tsjechen met Roma's. Nederlanders zijn meer tolerant wat moslims betreft en de Tsjechen hebben nog steeds veel vooroordelen over de Roma's. De Nederlandse maatschappij is liberaal en staat meer open om de problemen met moslims op te lossen. Voor de Nederlanders is er geen taboe met betrekking tot praten en schrijven over deze problematiek. Daartegenover staat de Tsjechische maatschappij meer gesloten tegenover de minderheden en ze is vaak pessimistisch. Tsjechen geloven niet dat de situatie van de Roma's in de toekomst beter zal worden.

Bijlage

Bijlage 1:

Interview met Lydie Poláčková vertaald door Hana Holejšovská:

“Er zijn vrouwen die hun dromen proberen te vervullen. Ze hebben hulp nodig en daarom vragen ze de organisatie om hulp. Die verschaft een herscholingscursus en probeert een baan voor ze te vinden. We zijn zo’n organisatie. Bijvoorbeeld, onlangs kwam een jong Roma-meisje bij ons, dat graag kapster zou willen worden, maar ze had niet genoeg geld om de herscholingscursus te betalen. We spraken af, dat de herscholingscursus zou worden gefinancierd door de gemeente Ostrava. Als ze het diploma niet zou halen, moest ze die terug betalen aan de gemeente. Met andere woorden, er zijn hier mogelijkheden voor de Roma-vrouwen, maar alleen als ze in een betere toekomst zijn geïnteresseerd.”

„Jsou ženy, které se snaží si splnit jejich sny. Potřebují pomoc a proto se obrací s prosbou o pomoc na organizace. Ty se jim pokusí zajistit rekvalifikační kurzy a najít práci. My jsme takovou organizací. Například nedávno k nám přišla mladá Romka, která by se ráda stala kadeřnicí, ale neměla finanční prostředky na to, aby si zaplatila kurz. Domluvili jsme ji rekvalifikační kurz, který financoval magistrát města Ostrava. Pokud by ovšem zkoušky neudělala, musela by si to hradit celé sama. Takže pokud Romky mají zájem o lepší budoucnost, ty možnosti tady jsou.“

“Het probleem is dat weinig vrouwen een opleiding voltooid hebben en de meesten alleen de basisopleiding hebben gehaald. De reden hiervoor is dat de Roma-vrouwen al snel een gezin vormen en kinderen krijgen en weinig Roma-vrouwen terug willen naar school om te studeren. Weinig Roma-vrouwen hebben een diploma van de middelbare school en daarom is het moeilijk voor hen een baan te vinden. Sommige vrouwen vullen later de opleiding bijvoorbeeld aan met omscholingscursussen.”

„Je problém, že málo žen má dostatečné vzdělání a většina má jen základní vzdělání. Příčinou je, že Romky zakládají brzy rodiny, rodí děti a málokterá se už vrátí do školy, aby si vzdělání

dodělala. Málokterá Romka má střední vzdělání s maturitou a proto je těžké pro ně najít uplatnění. Některé ženy si později doplňují vzdělání například rekvalifikačními kurzy.“

"Ik hield een lezing aan de Karelsuniversiteit in Praag over Roma's. Ik vroeg de studenten wat ze over de Roma denken en welke mening ze over de Roma kwestie hebben. De meerderheid van de studenten antwoordde daarop negatief. Dus ik vroeg waarom, of ze negatieve ervaringen hebben met deze minderheid of zoiets, de meesten antwoordden dat ze geen ervaringen met Roma's hadden, maar dat gehoord hadden dat Roma's een problematische minderheid vormen. De media spelen ook een grote rol op dit gebied, vervormen vaak de feiten rond Roma's."

„Přednášela jsem na Univerzitě Karlově v Praze o Romech. Ptala jsem se studentů, jak přemýšlí o Romech a jaký mají názor na Romy. Většina z nich odpověděla negativně. Když jsem se jich zeptala proč, jestli mají negativní zkušenosti s touto menšinou nebo něco podobného, většina odpověděla, že nemají žádné zkušenosti s Romy, ale že slyšeli, že, Romové jsou problematická menšina. Média v tomto případě hrají taky velkou roli, často skutečnosti co se týče Romů zveličují.“

Bronnen

Literatuurlijst:

AL], [red.] Dirk J. Korf ... [et], M.m.v. Drifa Almane ... [et AL a Eindred. Will TINNEMANS]. FORUM. *Van vasten tot feesten: leefstijl, acceptatie en participatie van jonge moslims*. Utrecht: FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling, 2007.

ČERNÁ, Milena. *Černobílý život*. Praha: Gallery, 2000.

ČERNÁ, Milena. *Mluvme o Romech=Aven vakeras pal o Roma*. Editor Martin Kaleja, Jan Knejp. Ostrava: Universitas Ostraviensis, 2009.

FORUM. *De positie van moslims in Nederland: feiten en cijfers*. Den Haag: FORUM - Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, 2010.

HAERI, Shaykh Fadhlalla, [vert. uit het Engels door Erik HUTTER a Red.: Roel SCHUYT]. *Elementen van Islam: wat een miljard moslims werkelijk denken*. Naarden: Strengholt, 1993.

JACO DAGEVOS, Mérove Gijsberts. *Jaarrapport integratie 2011*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2012.

MOGAHED, John L. Esposito a [vert. uit het Engels: Nicoline TIMMER]. *Wie spreekt namens de islam?: wat een miljard moslims werkelijk denken*. S.l.: De Wereld, 2008.

MYRA KEIZER, Saskia Keuzenkamp, [fig.: MANTEXT a Vert. samenvatting: Julian ROSS]. FORUM. *Moeilijk werken: gezondheid en de arbeidsdeelname van migrantenvrouwen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2007.

NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. 5. dopl. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002.

ROBINSON, Neal. *Islam, a concise introduction*. Washington, DC: Georgetown University Press, 1999.

ŠULERŤ, Petr. *Romové: tradice a současnost*. Brno: Muzeum romské kultury, 1999.

Internetbronnen:

<http://romove.radio.cz>
<http://zpravy.ihned.cz>
<http://www.anti-racisme.be>
<http://jennytheirlynck.wordpress.com>
<http://www.kennislink.nl>
<http://www.womeninc.nl>
<http://radar.nl>
<http://www.nieuwemoskee.nl>
<http://www.nieuwwij.nl>
<http://www.spe-amsterdam.nl>
<http://www.e-quality.nl>
<http://www.opzij.nl>
<http://www.cmo.nl>
<http://www.onderwijsinspectie.nl>
<http://www.leraar24.nl>
<http://www.nu.nl>
<http://www.trouw.nl>
<http://zoeken.amsterdam.raadsinformatie.nl>
<http://www.rtl.nl>
<http://www.islamenburgerschap.nl>
<http://www.tweedekamer.nl>
<http://nl.wikipedia.org>
<http://mvvn.nl>
<http://www.parlement.com>
<http://www.republiekalloctonie.nl>
<http://comments.wordpress.com>
<http://www.dufoa.nl>
<http://muziek-en-film.info.nu.nl>
<http://www.romove.cz>
<http://muziek-en-film.info.nu.nl>
<http://www.filmindustryguide.nl>
<http://www.maghrebmagazine.nl>
<http://www.vn.nl>
<http://www.feminismus.cz>
<http://ec.europa.eu>
<http://www.vlada.cz>
<http://www.ceskatelevize.cz>
<http://www.romea.cz>
<http://clanky.rvp.cz>
<http://topconspiracy.wordpress.com>
<http://www.hrebenar.eu>
<http://aktualne.centrum.cz>
<http://www.slovo21.cz>
<http://www.athinganoi.cz>
<http://www.socioweb.cz>
<http://www.poradna-prava.cz>
<http://www.strada.cz>
<http://www.tf.jcu.cz>
<http://zpravodajstvi.ecn.cz/>
<http://www.novinky.cz>
<http://www.psp.cz>
<http://www.blisty.cz>
<http://litvinovjanov.blog.cz>
<http://ona.idnes.cz>
<http://www.radioservis-as.cz>
<http://www.rozhlas.cz>
<http://www.pf.jcu.cz>

RESUMÉ IN HET TSJECHISCH

Ve své bakalářské práci se zabývám pozicí Romek v České Republice a pozicí muslimek v Nizozemsku. Vybrala jsem si toto téma, protože patří k často diskutovaným tématům v obou zemích. Postavení Romů a muslimů ve společnosti není ideální a jejich začlenění do společnosti je problematické. S tím souvisí mnoho různých faktorů, jako například nedostatečné vzdělání, nezaměstnanost nebo diskriminace.

Cílem mé práce je seznámení čtenáře se současnou pozicí Romek v České Republice a pozicí muslimek v Nizozemsku. Vymezila jsem si pět konkrétních oblastí, kterými se budu zabývat. V závěru mé práce se pokusím stanovit, v které zemi je tato situace lepší.

Na začátku mé práce se zabývám islámem. Snažím se seznámit čtenáře se základními pojmy islámu. Je zde vysvětleno také pět pilířů islámu. V závěru této kapitoly je popsána současná situace islámu v Nizozemsku.

V druhé kapitole se zabývám romským národem. Snažím se seznámit čtenáře s původem, historií a kulturou Romů. Je zde také popsán první příchod Romů do České Republiky. Závěr této kapitoly je věnován situaci Romů v České Republice.

Následující dvě kapitoly jsou důležitou částí mé práce. Obě dvě kapitoly obsahují stejné body. Zabývám se v nich pěti konkrétními oblastmi, které mohou být pro ženy obou menšin problematické a těmi jsou: pozice žen na pracovním trhu, pozice žen ve vzdělání, diskriminace a rasismus, pozice žen v politice a pozice žen ve společnosti.

V následující kapitole porovnávám pět zmíněných oblastí ze dvou předešlých částí a snažím se vyvodit příčiny. Tato část má za úkol přiblížit čtenáři situaci v obou zemích.

Poslední kapitola je věnována mému vlastnímu výzkumu. V této kapitole seznámím čtenáře s názory Nizozemců o muslimkách a Čechů o Romkách. Na základě vyhodnocení dotazníků se snažím situaci v obou zemích porovnat

RESUMÉ IN HET ENGELS

In my bachelor thesis I deal with the position of Roma women in the Czech Republic and the position of Muslim women in the Netherlands. I chose this topic because it belongs to the one of the frequently discussed topics in both countries. The position of Roma and Muslims in the society is not ideal, and their integration into the society is problematic. This is connected to many different factors, such as lack of education, unemployment or discrimination.

The goal of my thesis is to present the reader current position of Roma women in the Czech Republic and in the Netherlands. I have chosen five specific areas to deal with. At the end of my thesis I will try to determine in which country is the situation better.

At the beginning of my thesis I deal with Islam. I try to present the reader with the basic concepts of Islam. There is also basic characteristic about the five pillars of Islam. The end of this chapter describes the current situation of Islam in the Netherlands.

In the second chapter I am concerned about the Roma nation. I'm trying to inform the reader about the origins, history and the culture of the Roma. There is described arrival of the first Roma in the Czech Republic. The closing of this chapter is devoted to the current situation of the Roma in the Czech Republic.

The following two chapters are an important parts of my thesis. Both chapters contain the same points. Both chapters contain the same points. In both chapters I deal with five specific areas, which can be problematic for women of these minorities deal with five specific areas, which can be problematic for women of these minorities and those are: the position of women in the labour market, position of women in education, discrimination and racism, the position of women in politics and the position of women in society.

In the next chapter I compare the five mentioned areas of the two previous sections and I try to deduce the causes. This section has a task to give a reader insight to the situation in both countries.

The last chapter is dedicated to my own research. In this chapter, I will acquaint readers with the views of Dutch about Muslim women and Czechs about Roma women. Based on the evaluation questionnaires I will try to determine in which country is the situation better.

ANOTACE

Jméno: Hana Holejšovská

Název katedry a fakulty: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, katedra nederlandistiky

Název diplomové práce: Srovnání pozice muslimských žen v Nizozemsku a romských žen v České Republice

Vedoucí diplomové práce: Drs. Bas Hamers

Počet stran: 70

Znaky (včetně mezer): 96 765

Klíčová slova: Romové, muslimové, Nizozemsko, Česká Republika, integrace, emancipace, vzdělání, zaměstnanost, společnost, politika, diskriminace, rasismus, kultura, islám

Krátká charakteristika

Ve své bakalářské práci se zabývám pozicí muslimských žen v Nizozemsku a pozicí Romek v České Republice. Začátek mé práce je věnován islámu. Tato kapitola by měla seznámit čtenáře se základní charakteristikou, historií a základními pojmy islámu. V následující kapitole se věnuji romskému etniku. Tato část má čtenáře seznámit s původem, historií a kulturou Romů. V následujících dvou kapitolách se zabývám pozicí muslimek v Nizozemsku a pozicí Romek v České Republice v pěti konkrétních oblastech, které mají vliv na integraci. Zabývám se pozicí žen na pracovním trhu, ve školství, v politice, ve společnosti a také se zabývám diskriminací. V následující kapitole porovnám těchto pět již zmíněných oblastí a snažím se dojít k závěru, ve které zemi, mají ženy těchto dvou menšin lepší pozici. Poslední kapitola je věnována mému vlastnímu výzkumu. V této kapitole seznámím čtenáře s názory Nizozemců o muslimkách a Čechů o Romkách. Na základě vyhodnocení dotazníků se snažím situaci v obou zemích porovnat.